

Xalxalda Xımis ve Kamanay yeradlarının kökenbilimi

اتیمولوژی نامهای جغرافیایی خمس و کمان ای در خلخال

Aref Esmail Esmailnia 11/10/2021

GİRİŞ:

Bu konuyu ele almak için, bu adları Sumerce ile karşılaştırarak onun bir esgi ad olub-olmadığını denemek isteyürüz. Bununı nedeni sumerce'nin bu bölgelerin en esgi yazılı dil olmasından (5000-5500 yıl önceden) ve ginede-yenede bu bölgelerin en esgi dillerinin sumerce gibi eklemeli dilller olmasıdır. Eklemeli dillerinde bir doğası olarak, Hind-Avropa dillerinin tersine, sözlerin köklerin kendi içinde koryub saklamasıdır.

Birde bu yerin bir Kurganik(Göranlık) bölge olması, ona artı oranın(o-yerin) tünç dönemi ve öncesinden de yarı-köçerilerin oturma yerleri olmasını göz önüne alarak bu adların 2800 yıl önceden de, daha esgilerden gelmesinin üstünde durarak ... orada yaşayanların bir tür bu yarıköçerilerin sürekliliği olması olasılıklığını de, göz önüne alarak... bu yer-adlarının sürekliliğini ileri sürüyürüz...

Kurganik demek, İskit(İşgoz)-Saka da demek dir... bunca bu ilişkinide göz önüne alacayız

Birde bu bölgenin dili baskın çokunlukla türkce dir, buniçin onilede karşılaştırarak bu sürekliliği göstermiş olacayız(olacayız):

مقدمه

در منطقه کورگانیکی (گوران) خمس خلخال "Kamanay" ریشه یابی نام جغرافیایی و توپونیم، "کمان-آی

ریشه یابی این نام با در نظر گرفتن کورگانیکی بودن یعنی قبرستان 2800 ساله بودن این منطقه و احتمالاً از نظر شامانیکی (دین کورگان ها) مقدس بودن آنجا انجام میگردد ... چون وفور قبور کورگانیکی در کمان-آی و خمس این موضوع را تصدیق میکند

قبل از همه ما این لغت را بصورت التصاقی یعنی تجميع دو ریشه لغتی در نظر میگیریم چون زبانهای باستانی این منطق و بقیه ایران ماقبل هخامنشی (ومابعداش) زبانهای التصاقی بودند که ترکی فعلی نیز قسمی از آن زبانها است. و

XIMIS

"Xımis" sözcüğü bir esgi türk boyu adı olarak'da geçer. Buna örneğin olarak Zengan'da Xamse boyu ve bölge adı... buda yene göçeri ve yarıgöçeri türk boyları varsayımı ile eşleşir.

Xalxal bölgesinin yer-adlarında olur esgi türk boylarının, olur islam sonrası türk boylarının adları bollukla görünmekte dir ve Xımız'da bunlardan birisi olabilir.

Ancak burada ikinci olasılık olarak, Xımız adının kökeni Qumız, Qımız dan alınması dır. Bunuda Xalxal'lı olan Moqisi bey şimdi ileri sürmüş tir. Ve aşağıda bizde Qımız yani at-sütünden alınmış akşımış içgici üste duruyuruz. Qımız esgi türklerin, olur ant-içme töreninde olur değişik şamanik törenlerinde büyük rol oynuyuridi. Qımız şimdide Türküstan bölgelerinde kullanılmakta dır.

- Kımız akşiyürken bir bölüm alkolde içeriyür ve biraye benziyür. Qımız'ın adı sumercede "Çakır" gibi "bira" olarak geçmesi, Kuzey Mezopotamya'dan, sumerler dönemi doğuya bir göçü gösterir ve bu göçde yavaş yavaş (kertelce) olmuş demek onlardan bir bölümü Azerbaycan'da olub sonra bulardan bir bölümü yavaş-yavaş adım-adım yiller içinde göçle gedib Türküstan'a çatmıştır. Ancak bu yolda da onların boylarının yönetimi olmuş dır.
- Bu uzun göçleri görmek için biz onu Azer, As-er, Kas-er, Kas'ların dört yana göçlerinde de göreceyiz (Aser'ler Etrüskler'de de bir boy dırlar)
- Yene bu dört yana göçü, Daş-baba, Daş-ana, Dikili Daş, Balbal ve Kurgan'ların Avro-Asya'ya yayılmasında da göreceyiz ...

Ve şimdi Qumız sözcüğü bira anlamında sumerlerde:

Gumeze (Sumer) ↔ Qumız/Kumez/Kımız (Türk)

Türkce at-sütünden yapılan alkolik içgiye "Kumız / Qumız / Kımız" denilir ve bu sözcükte sumrcede "Gumeze" olarak, "bir tür bira" anlamına adı geçiyür. Pensilvanya universitesinin Sumerce-İngilisce sözcüğü onu böyle betimliyür:

gumeze [BEER] wr. gu₂-me-ze₂ "a type of beer" Akk. *haninu* ↔ *"bir tür bira"*

****bu sözcük Sumerce'den, Akkad'caya geçmemiştir. Onun yalnızca türk-sümerde görünmesi, bu sözcüğün sümer-türk'ün, Akkad öncesi, esgi ilişkisinden ve soy-bağlantılarından ileri gelmesini gösteriyür. Bu sözcüğün ve ayrı sözcüklerin sümer-türk dillerinde ortak olması, ancak onların Akkad'cede olmaması, türk-sümer ilişkisinin 5000 yıldan daha önceye dayanmasını göstermektedir.*

Sab (Sumer) ↔ Saba (Türk) ↔ Şappu (Akkad)

Kurun (Sumer) ↔ kor (Türk) ↔ Kurunnu (Türk)

Böylece sumerçe "Qumeze" ve türkce "Kumız" sözcüklerinin bir kökten olmasına artı, birde olur onlar yapılmasında kullanılan yöntem ve kaplarında adlarının birabir eşit olmasıda çok düşündürücüdür. Örneğin:

Azerbaycan'nın önemli, değerli araştırmacısı Ağasıoğlu Celilov, türk ve iskitlerde "kumız" yapmada kullanılan, "yöntem", "kap" ve "maya" ile bağlı yazısında böyle yazıyur:

"Kumeız kapı" ↔ "saba"

“kumız mayası” ↔ “kor”

Aşağıda Celilov’un yazısının özünü (kendisini) getirirem:

<<“Ağacdan və ya at dərisindən hazırlanıb saba* adlanan qabda hazırlanan kumızın qabın dibinə çöküb acıyan kütləsindən kumız mayası kimi istifadə olunur və bu maya kor* adlanır.”>>

Ancak bu sözcükler sumerdece özdeş anlamla varlar ve bir kökten sanılırlar, ancak sumerde onu bira-bive yapımında kullanırlar:

Sab (Sumer) ↔ Saba (Türk) ↔ Şappu (Akkad)

sab [JAR] wr. ^{dug}sab; sa₂-ab "an oil jar" Akk. *Şappu* ↔ **bir tür yağ kabı**

Kurun (Sumer) ↔ kor / kür / kürçe (Türk) ↔ Kurunnu (Akkad)

kurun [BEER] wr. kurun; kurun₂; kurun₃ "a beer; blood; (to be) good; (to be) sweet"

Akk. *dāmu*; *kurunnu*; *ṭābu* ↔ **bira**

Eski türkçede varımızdır:

- KOR: 1- Öz, **maya**, asıl 2- Ateş parçası, ateş
- KORBA: Filiz
- KÜR: 1- Gür, sık, bol, bolluk 2- Canlı, diri, sağlam, sarsılmaz 3- Gürleyen, kükreyen, kabadayı, gözü kara, yürekli 4- Öz, **maya**, özünü yitirmemezlik 5- Düzen, düzenlilik 6- Çare
- KÜRÇE: Esas, asıl, **maya**, öz

*** “**maya**” sözcüğü kendisi de Akkadce “**Mazu**” kökeninden geliyür:

kaš sur [FERMENT] wr. kaš sur "to ferment and filter beer; to produce beer" **Akk. mazû**

Çakır / Şakır / Çaxır (Türk) ↔ Kaşsur / Kaşsura / Kaşs / Kaşbir / Kaşsığ (Sümer) ↔ Şikaru (Akkar)

Şikaru (Akkad) ↔ Şeker شکر (Arab)

Ve türkçe “Çakır” ↔ “Şarap” sözcüğü sümerce “Kaşsur” ↔ “bira” ile bir köten ve eşanlamıdırler. Ancak “çakır”la, “kaşsur” de bir “ç” ↔ “k” seslerinin yer-değişmesi de olabilir . Buna örneğin olarak Anadolu türkcesi “Köprü”, Azerbaycan türkcesinde “Körpü” olarak da denilir yine “Tabriz” ve “Tarbiz” de yine Azerbaycan’de denilir. Eski türkçede varımızdır:

- ÇAKIR:1- Doğan türü bir avcı kuş 2- Gürz 3- Şarap, içki
- ŞAKIR: 1- Öter 2- Çakır

Ve sümerce sözcükde “Çakır”la bağlı, bir bölüm sözcükler varımızdır, bu sözcük sumereden akkadcaya “ŞİKARU” olarak giriyür: **ŞİKARU (Akkad) ↔ ÇAKIR / ÇÖKİR (Türk)**
Ve sumercede benzeri sözcükler böyle dir:

çakır (Türk) : **kaš [BEER]** wr. kaš; kaš₂ "beer; alcoholic drink" Akk. **Šikaru**

çakır (Türk) : **kaš sur [FERMENT]** wr. kaš sur "to ferment and filter beer; to produce beer"
Akk. *mazû*

çakır (Türk) : **kaš [BEER]** wr. kaš; kaš₂ "beer; alcoholic drink" Akk. **Šikaru**

çakır (Türk) : **kašbir [BEER]** wr. kašbir; ^{kaš}kašbir; kašbir_x([A.SUD]) "diluted beer"

çakır (Türk) : **kašsig [BEER]** wr. kaš₂-sig₁₅ "a beer"

çakır (Türk): **kašsura [BEER]** wr. kaš₂-sur-ra "a beer"

*** burada Akkad’ce “**Šikaru**” şimdiki “**Şeker** شکر” sözcüğünün de kökeni olabilir... bu sözcük “**Zucchero**” olarak latin dillerine ve oradan “**Sugar**” olarak anglo-germenik dillerine girmiştir.

***Bu Yazıda Gelen, Çoklu Türkçe Sözcüklerin Kaynağı: “Eski Öz Türkçe Sözlük”inden alınmıştır ve sümerce sözcükler Pensilvanya Üniversitesi’nin sümerce internet sözlüğünden alınmıştır.

“Kaşğari türklarin istifade etdiyi bazı içkilarin adını **çakır***, şaraba **bor***, buğda birasına **ağartqu***, buğda, darı və arpadan çakilən içkiyə **bekni***, içki alınan xəmirə **uqut*** deyildiyini yazır.”

<< Ağasioğlu Celilov >>

AĞARİN / AĞARİ (Sumer) ↔ AĞARTQU (Eski Türkçe) ↔ bira

Celilov demiş dekin, bu sözcük buğday birası/bivesi gibi Divan Luğat ul-Türk’de “AĞARTU” olarak, adı geçiyür. Ancak bu sözcük kökünden gelerek, bir tür bira anlamında, sumercede, “AĞARİN” gibi gözükyür. Bu sözcük Akkadceye “AGARİNNNU” olarak giriyür.

ağarin [MATRIX] wr. ağarin₄; ağarin₃; ağarin₅; a-ğar₂-ri-in; ağar₃-

ri₂; ağarin; ağarin₂; ağarin_x([AB×HA]); ağarin_x([LAGAB×HAL]); a-ğar₂-ri-im "matrix, mother-creator; **beer mash, beer bread**; crucible" Akk. **agarinnu**; *bappiru*; *ummu*

KAŞ-BİR / BAPPİR <bira> (Sümer) ↔ BOR <şarap> (Türk)

Sümerce sözcükde varımızdır:

kašbir [BEER] wr. kašbir; ^{kaš}kašbir; kašbir_x([A.SUD]) "diluted beer"

bappir [~BEER] wr. bappir₃; bappir₂; bappir "an ingredient in beer-making" Akk. *Bappiru*

SİRAŞ <bire> (Sumer) ↔ ÇİRİŞ / SİRİŞ <yapışkan> (Türk)

Sumerce "siraş" ↔ "bir tür bire" sözcüğü, türkçe "çiriş / siriş" = "yapışkan" sözcük ile, bir kökten olabilir onunda neden sümerce "sir-" sözünün "yoğun" anlamına gelmesi dir. Türkçe "çiriş" ↔ "yapışkan", bir tür yapışkan olarak onu suile katıştırır ken o palçıka benzer duruma gelib ve yapışkan gibi kullanılır. Bu sözcüğün köküne yakın sumercede "sir" ↔ "yoğunluğu üste olan" sözcüğü de vardır

Sümerce sözcükde varımızdır:

siraš [BEER] wr. siraš₃ "a beer" Akk. sīrašû ↔ *bir tür bire*

sir [DENSE] wr. sir₂ "(to be) dense" Akk. Šapû ↔ *bir tür bire*

SİR <sarmak / serimek>(Sümer) ↔ SERİME / SARMA (Türk) ↔ ÇİRİŞ <bağ> (türk)

Ancak türkçe "çiriş" sözcüğü bağırıktan yapılan ipe/bağa'de denilir ve yine bu türkçe "serime", "sarma" sözcüğü ile de bağlıdır. Sumercede de "SİR" sözcüğü türkçe "sarma", "serime" sözcüğü ile bir kökten ve eş-anlamıdır:

sir [BIND] wr. sir₃; sir₂ "to bind" Akk. Rakāsu ↔ *ser-ime, sar-ma*

SİRAŞ <bire> (Sumer) ↔ SİVRİ<aci?> (Türk) ↔ sirke?

Birde sümerce "siraş" ↔ "bir tür bire", kullanılan "sirke" sözü ile bir kökten olabilir. Anack eğer böylece doğru bilisek onda sümerce "siraş" ↔ "bir tür aci? Bire"(sirke) sözcük gerek sümerce "sir" ↔ "ucu sivri,biz" (ve *acidan*) sözcüğü ile bir kökten olmalıdır. Şimdi sümerce sözcükte varımızdır:

siraš [BEER] wr. siraš₃ "a beer" Akk. sīrašû ↔ *bir tür bire, Sirke*

sir [POINTED] wr. sir₅ "(to be) pointed" Akk. Eddu ↔ *sivri/biz <acidan>*

*****Buna örneğin türkçe "uç" ve etrürk türkcesi "acer, acris, acre" ↔ "uci biz, sivri, soka, giren" anlamını taşıyor ve oradan bu etrürk sözcüğü doğuluyor: *acrimonia*: "uçu-bizlik, acılık, ekşi" bu etrürkce sözcük, "aceto" ↔ "sirke" olarak latinceye girer ve yine latince "acido" ↔ "akşi" ve "asid" sözcüküde buradan alınır.... Anglo-Germanic "soar" ↔ "akşi" sözcüğü'nde yine sümerce "sir" den alınmalıdır, Derice "ŞUR" ve türkçe "ŞOR" ↔ "DUZLU" sözcüğü de yine sumerçe "SİR" ↔ "SİVRİ" ile bir kökten dir... burada ağızın dadlarınınide nasıl oluşumunda görmüş oluruk ... bahrat kullanan Mesopotamya-Anadolu bu sözcüklerin doğulmasının ortasıdır. Bu konuile bağlı Etrürk-Latin sözcüğü inde varımızdır:

acer, acris, acre «acre, acuto, pungente, penetrante», **acrimonia** «acutetza, asprezza, acidità» (di probabile origine etrusca; Ernout 43) (suff. -on-), da confrontare con gli antrp. etr. *Acri(e)*, *Acriina* (DETR 39). Vedi *acerra*, *Acrius*, *Agrin(i)us*, *Agrius*.

<<Kaşğari türklərin istifadə etdiyi bəzi içkilərin adını çakir*, şəraba bor*, buğda birəsinə ağartqu*, buğda, darı və arpadan çəkilən içkiyə bekni*, içki alınan xəmirə ugut* deyildiyini yazır.528 Bəzi türk dillərində birə (pivə) anlamında boza//buza* sözü işlənmişdir.>>
Ağasioğlu Celilov

SAĞİA <şarap veren/getiren> (Sumer) ↔ Saqu (Akkad)
↔ SEQA سقاء/ SAQİ ساقی (Arab) ↔ SEĞU <şarap bardakı
/ ölçü kapı> (türk) ↔ SEĞRAQ <şarap ayakı/bardakı>
(Türk) ↔ SEĞREQ <büyük kasa/kupa/bardak/kadah>
(Türk) ↔ SAĞER <konik biçiminde şarap kapı>

Sumerce “sagia” sözcüğü, “şarap getiren”, “şarap veren” anlamına geliyor, ve “saqu” olarak Akkad diline girib ve oradan sami dillerine girir, buna örneğin, arabcada “seqa” ve “saqi” olarak gözükmüyor.

Ancak sümerce ve türkçe bir kökten olunca bu içgi sözcük kökünden türkcde daha değişik sözcükler gözükmüyor: “seğu”(<bardak>, “seğrak” <şarap bardakı>, “seğreq” <büyük kasa/kupa, bardak/kadeh>, “sager” <şarap dökülen konik biçiminde kap>.

Bizim sümerce sözcükde varımızdır:

şagia [CUP-BEARER] wr. šagia_x(|SILA3.ŠU.GABA|); SILA3.ŠU.GABA.A; SILA3.GABA;
SILA3.GABA.A "cup-bearer" Akk. **Šāqû** ↔ *şarap getiren kişi*

ve Şeh Mehmud Kaşğarlı yazdığı Divan Luğat ul-Türk’de böyle yazıyor:

Seğu سَعُو ↔ bardak, ölçü kapı

Seğrak سَعْرَاق ↔ şarap ayakı/bardakı/kadehi

seğreq سَعْرَق ↔ büyük kasa/kupa, bardak-kadeh

Sağır سَاغِر ↔ şarap dökülen konik biçiminde kap

*** türkçe “sager” sözcüğü, eş-anlamı olarak DERİ dilinde ödünç sözlük olarak girmiştir

Sağır سَاغِر (Deri) : şarap bardakı**bu sözcük türkcden almıştır<bakınız DLT’de “sağır” sözcüküne>.*

Ancak bu sözcük sumerden Akkadceye “SAQU” olarak girib ve oradan sami dillerine girmiştir... arabcada böylece gözükmüyor:

Seqa سقاء (Arab): su/süt tuluğu, su paylıyan

Saqi ساقی (Arab) : su veren, şarap ya içigini bardaka dolurub veren

*** türkcədə bu sözcükle bir kökdən “sağmak”, “sağanak” sözcükleri gəliyə...

Celilov'un yazısından bir alıntı:

“Ağacdən və ya at dərisindən hazırlanıb saba adlanan qabda hazırlanan kumızın qabın dibinə çöküb acıyan kütləsindən kumız mayası kimi istifadə olunur və bu maya kor* adlanır.” ↔

“Türklərin yemək kulturunda içki türələrinin önəmli yeri vardır, hətta yemək-ichmək, yeyib-ichmək kimi qoşa deyimlə işlənen içki türələri sırasına sonralar daxil olan çay və qəhvəni istisna etsək, müxtəlif yontəmlərlə əldə edilən meyvə suyu (şirəsi), bəhməz, şərbət, doşab, çaxır, araq, ayran, buza və bu kimi başqa içkilərin tarixi qədim çağlara gedib çıxır. Əlində qədəh (ayaq) tutan daşbaba-daşnəna bədizlərində olduğu kimi, önəmli qonaqlıq, şülən süfrələri də içkisiz olmazdı. Məclislərdə içki paylayanlara saqi deyilməsi diqqəti çəkir, hələ Mada eli çağında bu sözün işlənməsi haqqında dolaylı bəlgə vardır, Ksenofontə görə, Astiyaqın saqisi Saka adlanırdı.527 M. Kaşğari türklərin istifadə etdiyi bəzi içkilərin adını çəkir*, şərbəbə bor*, buğda birəsinə ağartqu*, buğda, darı və arpadan çəkilən içkiyə bekni*, içki alınan xəmirə uqut* deyildiyini yazır.528 Bəzi türk dillərində birə (pivə) anlamında boza//buza* sözü işlənməşdir. Türklərdən alınma araq sözünün Avrasiya xalqlarının dilində geniş yayılıb aktiv işlənməsinin nədəni belə içki türünün gündəmdə qalmasıdırsa, eyni alanlara yayılıb bir çox dillərə keçmiş kumız sözününsə hətta bəzi türk dillərində arxaikləşməsi onun bir çox bölgələrdə gündəmdən çıxması ilə bağlıdır. Hippokrat (m.ö.V əsr) saqaların at südündən qurut düzəldib buna ippak demələrini, Herodot onların at südünü necə sağdıqlarını və bundan içki və ağartı məhsulu hazırladıqlarını yazır. Saqaların at südündən kumız hazırlayıb içmələri avropalılar üçün görmədikləri qəribəlik idi. Ona görə də qədim yazarlar Homerdən üzübəri saqa etnoqrafiyasında önəmli olan kumız içmə adətini xüsusi qeyd etmişlər, kumız gələniyinin sonralar hun və başqa türk boylarında təkrar olunduğunu görüb qələmə almışlar. Saqahun-türk kumız içmə gələniyinin bugün də bir sıra ilxıçı türk boyları içində yaşadığını görmək olur. Görünür, azər türkləri KDQ-da bəhs olunan kumız içməni dini nədənlə unutmuşlar.

Ağacdən və ya at dərisindən hazırlanıb saba adlanan qabda hazırlanan kumızın qabın dibinə çöküb acıyan kütləsindən kumız mayası kimi istifadə olunur və bu maya kor* adlanır. Təkcə qazax boylarında kumızın onlarla növü və hər növün də sari*, tünemel*, kunan, besti, kısır*, bal kumız* kimi adları vardır. Yemək üçün açılan ailə, qonaqlıq və törən süfrələri fərqli olurdu; İslamöncəsi çağların ailə süfrəsində sadəliylə seçilən gündəlik yemək qaydalarının başında tanrıya təşəkkür etmə vardı, örnəyin, bir türkmən evində yeməkdən öncə yuxarı əl qaldırıb «Bir Tanrı» deyər, dua etmələrinə tanıq olan İbn Fadlan bu oğuz gələniyini təsvir etmişdir. Toy,

bayram, təqvim süfrələrində yemək türlərinin zənginliyi ilə fərqlənirdi, önəmli qonaqlıq şünləri də musiqilə müşayiət olunurdu"

< Celilov Ağasioğlu Frudin TARIXİ ETNOQRAFİYA – Tarixi Etnografiya yaprak-296/297>

Celilov'un adını çəkdiyi türk içgilerin bir böyük bölümü yene sümerce bir türleri və şarapı olaraq gözükmür:

Kor (İskit/türk) ↔ kurun [BEER] wr. kurun; kurun₂; kurun₃ "a beer; blood; (to be) good; (to be) sweet" Akk. *dāmu*; *kurunnu*; *ṭābu* ↔ *"bir tür bire"*

Sari (Türk Kazak) ↔ siraş [BEER] wr. siraş₃ "a beer" Akk. *Sīrašû* ↔ *"bir tür bire"*

Kısır (Türk Kazak) ↔ kaşsura [BEER] wr. kaş₂-sur-ra "a beer" ↔ *"bir tür bire"*

Kumız (İskit-Türk) ↔ gumeze [BEER] wr. gu₂-me-ze₂ "a type of beer" Akk. *Haninu* ↔ *"bir tür bire/bive"*

Tünemel (Türk Kazak) ↔ ğeştin [VINE] wr. ğeştin; ğeşğeştin; mu-tin; mu-ti-in "vine; wine" Akk. *Karānu* ↔ *"şarap/çakır"*

Ekşi (Türk) <ekşimiş, mayalanmış> ↔ kaş [BEER] wr. kaş; kaş₂ "beer; alcoholic drink" Akk. *Šikaru* ↔ *bire/bive – alkollu içgi*

Ekşi (Türk) <ekşimiş, mayalanmış> ↔ KAŞSILA [VAT] wr. KAŞ.SILA₃; GEŞTIN.SILA₃; TIN.SILA₃ "a vat for alcoholic liquids; a drinking party?" ↔ *alkolik içgiler için bir tür fıçı, içgi konaklığı (ziyafeti)*

****burada mayalamadan (ekşimeden) gelen "kaşer peniri"nin, "kaşer"nin kökenin sümerce "kisim" ↔ "ekşimiş süt" ile bir olmasında görmek gerekir:*

Kaşer (türk) ↔ kisim [MILK] wr. kisim; kisim₃; kisim₅; kisim₇ "sour milk" Akk. *Kisimmu* ↔ *ekşimiş süt*

asig [VESSEL] wr. a-sig "a drinking vessel" Akk. *Maşqû*

**Yaratan (Türk) ↔ Varatan/baratan
(Türk) ↔ farthan (Etrüsk)**

Etrüskcede, “varetmek/yaratmak” sözcükile bağlı varımızdır:

far- "to prepare" [am91] ↔ düzenlemek, hazırlamak

farice "(to be) prepared" [az96] ↔ düzenlenmiş, hazırlanmış

faru "(one who) prepares, provides?" [az96] ↔ düzenleyen, hazırlayan

see Latin **pare-** "to set, prepare, provide" [az96] ↔ düzenlemek, hazırlamak

Yaratan (Türk) ↔ Varatan/baratan (Türk) ↔ farthan (Etrüsk)

farth- "to give birth, generate" ↔ doğurmak, yaratmak, var-etmek [am91]

farthan deity corresponding to Latin **Genius** [mc91: 135]

"generation, birth, creation, product" [az96] ↔ yaratan, vareden, doğuş

AZER (Türk boy-adı/ethnonym) ↔ **AZERBAYCAN** (Türk yer-adı / toponym) ↔ **KAS / AS / XEZ / AZ** <uca, dağ> (Türk) ↔ **İS** (Sumer) ↔ **AS** (Turk) ↔ **AZ** (Turk) → **EZES** (Turk) ↔ **AZES** (Turk) ↔ **AZİS** (Turk) ↔ **OZU** (Turk) ↔ **EZUQ** (Turk) ↔ **UC-UCA** (Turk) → mountain

“Azer”, “Az”, “Kas”, “Xaz-er”, “Az Bi” ve ... boy-adlarının / toplum /adların kökünü biz iki anlamdan aldığımızı görebilirüz:

1. KAS, AZ, XAZ... : dağ, ucalık
2. KAS, AZ, XAZ ...: Tanrısel, Tanrı'den kutsanmış

1. KAS, AZ, AS, XAZ ... ↔ DAĞ, UCALIK

Bu sözcük sumrecede “İS” ↔ “dağ”, “dağlar” olarak sumercede varımızdır:

ış [MOUNTAIN] wr. ış "mountain(s)" Akk. šadû → UC, UCA, AS, AZ, KAS

Bu sumerce “İS” sözünün benzerini biz dağ adı olan ve Kafkaz'da olan, “Al-bu-**UZ**”de “dağ” anlamına gelen “-**UZ**” eki , ve yine Ardabil’de, Savalan dağının bir bölümü olan “Alvar-**ES**” dağ adının “-ES” eki olan ve dağ anlamında olmasında görüyoruz. Bir ayrı örneğin, “Zagr-**OS**” dağ-adındaki “-OS” ekinde “dağ” anlamına geldikini görüyoruz.

اَزتاغ "əzes tağ" : کوه بلند : UC , UCA, DAĞ

اَزق تاغ "əzuq tağ" : کوه بلند دراز : UCA UZUN DAĞ

اَزو "uzu" : TEPE , UCALIK

اَزیز "eziz – ezis" : her şeyin UCA'lığı

اَزیز تاغ "eziz – ezis tağ": UCA dağ

اَزیز یَر "eziz – ezis yer": Her şey ki yerden ya ayrı yerden UCA olsa denili "

***Xalxal (Khalkhal) bölgesinde "AZNO"→ (AZ+NO) dağı'nın adı, Savalan dağına yapışık "ALVARES" →(AL+VAR/BAR+ES) dağ adında, <buradan Xalxal'da ALVAR→ (AL+ BAR/VAR) dağlık bölgesinin adında>, Kafkaz'da ALBURUS →<AL+BUR+US> dağ adında; görünen "AZ-", "-ES", "-US" önek ve son-ek'lerinin anlamı sumercede "İS" ile bir olup ve "DAĞ", "DAĞLIK" anlamına gelir.

*** yine sumerce "İS"↔ "dağ", "dağlık" sözcüğünü "ZAGROS" ↔ "ZAGOR" + "OS" dağ-ad'ında görebilirüz. Ve "-OS" eki burada "dağlar" anlamına gelir.

AZER (Türk boy-adı) ↔ AESER (Etrüsk boy-adı) ↔ AZ-bi / KAS-bi / KAS-er / XAS-er / XEZ-er / QEC-er / QAŞ-Qayı

Etrüsklerin Anadolu'den getmeleri, tarihi ve genetik belgelerle betimlenmiştir. Etrüsk dilinde bir tür türkü olmasına göre değişik kitab ve mekalelerde yazılmıştır. Etrüskçe boy-adı olan *Aeserninus* (-rn-, -in- ekleri), türkçe "AZER" / "KAS-er" / "XAZ-er" ve ... boy adlarıyla ilişkili görmek olur.

Görkemli araştırmacı Celilov, Azerbaycan'dan AZ'ların değişik yerlere göçünden söz edir. Olasılıkla Etrüsk kökenli AESER boynında bu boyun etrüsklerin yanında olan bir bölümü olmalıdır.

Etrüsk-İngilis'ce sözlükte varımızdır:

esari sacral term [EB XXII 638, mcv 8 Jan 97]↔ kutsal sözcük

"to worship" [EB XXII 638, mcv 8 Jan 97] ↔ tapanmak

see North Picene **aiten** [er 9 Feb 98]

see Umbrian **esono-** "divine, sacred, sacrifice" [mcv 8 Jan 97, mp68: 262] ↔ tansisel, kutsanmık, kurban yapmak

see Oscan **aisusis** "sacrifices" [EB XXII 638, mcv 8 Jan 97] ↔ kurban kesmek

see Marrucian **aisos** "god" [EB XXII 638, mcv 8 Jan 97] ↔ tanrı

see Paelignian **aisis** "god" [EB XXII 638, mcv 8 Jan 97] ↔ [tanrı](#)
see Volscian **esaristrom** "a sacrifice" [EB XXII 638, mcv 8 Jan 97] ↔ [bir kurbanlık](#)
see Old Norse **aesir** [pa]
see Old Icelandic **ass** "gods" [dep] ↔ [tanrılar](#)
see Cretan **asasara** divine name [dep] ↔ [tanrı adı](#)
see Celtic and Germanic ***isarn-** "iron", "holy or sky metal" from meteorites [Benvéniste 1969 cit. dep] ↔ [demir, kutsal yada göksel demir \(göktaşından gelen demir\)](#)
see IE **ais-** "to want, love, seek" [EB XXII 638, mcv 8 Jan 97]

aita, eita "Pluto, Hades (divinity)" [az96, g/lb83, EM] ↔ [Pluto, Hades \(Tanrısı\)](#)
"fear, veneration" [az96]
esvi-, esv-tn, esvi-S "ceremony, sacrifice" [mp68] ↔ [tören, adak kesmek](#)
see **ais, eis** [mp68]

Azer ... ASER KASbi KASER XAS-ER

Etruskolog Pittau, Etrusk-Latin karşılaştırmasında böylece yazıyor :

Aesernia«Isernia» (città del Molise) (colonia romana dal 263 a. C.), in monete *aiserni(n)o*, etnico *Aeserninus* (suffissi *-rn-*, *-in-*), probabilm. da connettere con l'etr. *aesar, aisar, aiser, eiser* «dèi» (Ernout 29) e da interpretare quindi come «consacrata agli dèi». Resta il problema se alla città il nome sia stato dato dai Romani oppure se questo esistesse già prima del loro arrivo; in questo secondo caso potrebbe essere stato la traduzione in etrusco-latino di un precedente nome sannita, avente pur'esso il significato di «consacrata agli dèi» (*TETC 801; DETR 31; TIOE 86*).

Aesernia «Isernia» (bir Molise kenti) (MÖ 263'ten kalma Roma kolonisi), paralarda *aiserni (n)* veya etnik olarak *Aeserninus* (*-rn-*, *-in-* son ekleri), olasılık olarak etr. *aesar, aisar, aiser, eiser* "tanrılar" (Ernout 29) ile bağlıdır, ve bu nedenle "tanrılara adanmış" olarak da yorumlanmalıdır. Kente bu adın Romalılar tarafından mı verildiği yoksa onların gelmesinden önce de var olup olmadığı sorusu kalır; bu ikinci durumda, "tanrılara adanan" (*TETC 801; DETR 31; TIOE 86*) anlamına gelen önceki bir Samnit adının Etrüsk-Latine çevirisi olabilir.

Ancak biz "AZ", "AS" sözcükünde, "TANRI", "KUTSAL" sözcüklerinin olasılıkla, türkcede de "TANRI", "TANRISEL" anlamını taşımakta dır:

Asena ↔ öz-ana (Tanrıça) ↔ Ana Tanrıca

Öztürkçe sözcükünde varımızdır:

ÖZ: Kişinin "ben" derken, anlatmak istediği, tinsel varlık1- **Ben, tin, can, ruh, gönül** 2- Asıl, esas,temel, unsur 3- Şahsi, kişisel, kendi, kendine aitlik 4- Uz, uzluk, ustalık 5- Dere, ırmak

• **ÜZÜT:** **Can, ruh, öz, tin**

AYAS ↔ AY-AS ↔ AS-ÖZ ↔ TUMURUZ öz↔tin

“AZ” ve “AS” sözcüklerinin esgi türkcede “AYAS” ↔ “TANRI” , “TANRI-niteliği” sözcükünde de göre bilerüz. Ancak burada “AY” sözcükünün değişik şamanist sözcüklerinde TANRI’ile ilişkili olması “AY”ın esgilerde tanrı yada tanrısel yeri olmasını gösterir:

1. **AYAS**: Ay ışığı, mehtap, gece aydınlığı Altay, Tuva, Çuvaş Türklerinde Tanrı sıfatı olarak kullanılan bir ad
2. AYATA: birAy/Ata Şamanist gelenekte, göğün altıncı katına bakan Tanrı
3. AYAZ: 1- Ay ışığı 2- saf, berrak hava 3- Kuru soğuk
4. AYZIT: Şamanist gelenekte “ Ayda ki Kutsal Kadın Ruh”

ALO / ALEV / ...

Sumerce “LU” sözcüğü “İŞILTAMA” anlamına gelir. Yenre sumerce “MUL” sözcüğü “YIL-dız”; “İŞIL-tama”, “PARLAMA”; “OK”; “İŞİN SAÇMAK” anlamına gelir. Sumerce “LU” sözcüğü, türkce “ALOV” sözcüğü ile bir köktendir. Ve sumerce “MUL” sözcüğü, türkce “YULA”; “YILDIZ”; “YULA” sözleriyle bir kökten dir.

Sumerce sözcükde varımızdır:

lu [FLARE] wr. lu₉ "to flare up" Akk. *napāhu*

mul [SHINE] wr. mul; mul₂; mul₄ "star; to shine, radiate (light); arrow; to radiate (branches)" Akk. *kakkabu; mulmullu; nabātu*

Esgî Türkce sözcükde varımızdır:

1. ALAN: 1-Işık,nur 2-Orman içindeki açık ve düzlük bölge 3- algan
2. ALEAYLA: 1-Ayın çevresindeki ışık halesi 2- Devir, dönüşüm
3. AYLA: 1-Ayın çevresindeki ışık halesi 2- Devir, dönüşüm
4. YULA: 1- Su kaynağı, yerden fışkıran su, göze 2- Işıldak, ışık veren, meşale, kandil
5. ULDUZ/ÇILDIZ/ILDUZ : YILDIZ

“LU”, “MUL”, türk-sumer söz kökeninden etrürkcede varımızdır:

lusce "lucid?, twilight?" [az96] ↔ **duru**, berrak

lusni "shining" [az96] ↔ **parlak**, ışın

lustra "purification by sacrifice?" [az96] ↔ **adak kesmekle arınmak**

luxnei "moon" [az96] ↔ **ay**

losna "Luna" moon goddess [EM] ↔ “ay” ay tanrıçası

see Latin **luna** "moon" [az96] ↔ “ay”

see Latin **lucidus** "shining, clear" [az96] ↔ “ışıldamak, duru”

see Latin **luscus** "lucid, twilight" [az96] ↔ “ışılıtlı, alacakaranlık”
see Latin **lûstratio** "purification by sacrifice" [az96] ↔ adak kesmekle arınmak

İTUD / İTİ (Sumer) ↔ TİU / TİUR / TİV / TİİUR-S / TİVR-S / TİV (Etrusk) ↔ “AY” ↔ AY-DIN / AY-TİN / AY-IT / AY-OT / AL-OT / AL-OV ↔ AL / AY

AL <ışık/ ışık tanrıcası> (Türk) ↔ AY-OT

Sumercede “İTUD” (Sumer) ↔ “İŞİ”; “İŞILTAMAK”; “PARLAMAK” bu sözcüğe benzerisi türkte de varımızdır; “TİN / Tİ” (Türk) ↔ “AYDIN”; “IŞIK”, “DAN / TAN / TA” (Türk) ↔ “IŞIK”, “AYDIN” ve buradan “TAN-Rİ” / “TA-Rİ” (Türk) ↔ “IŞIK ve GÖKLER tanrısı”

di[SHINE] wr. di₅ "to shine" Akk. *Nabāṭu* ↔ parlamak, ışıltamak

sumercede “İTUD” sözcüğü, “AY” demek dir... ancak gine sumercede “UD” sözcüğü “GÜNEŞ” ve “OD” demek dir... böylece sumercede “İTUD” ↔ “AY” sözcüğü kendisi “AYDIN”, “IŞIK” sözcükile bağlı dir.

Sumerce “İTUD” sözcüğü, “İTİ” gibide denilir ve oda türkte “TİN” ↔ “AY-TİN” ve “TA” ↔ “TA-Rİ” / “TAN-Rİ” sözlerle okuyur.

Türkte “AY” sözcüğü “AY-TİN” ↔ “AY-DIN” ve “AL” ↔ “AYDIN”, “IŞIK” sözcükleride “AYDIN”, “AL”, “IŞIK”la bağlı sözcükler dir.

Sumercede varımızdır:

itud[MOON] wr. itud; itud_x([UD.AN.ŞEŞ.KI]); i₃-ti; iti₇; i-ti; itud_x([UD@sl]); itud_x([UD×BAD]) "month; moon"
Akk. *Arhu* ↔ “AY”

Etruskcede “TİU”, “TİUR”, “TİV”, “TİVR”, “TİİUR-S”, “TİVR-S”ın anlamı; “AY”, “AY TANRICASI” demek dir ve yine “TİU” / “TİV” sözcüğü “parlayan”, “ışılıtyan” demek dir.

Etruskce “TİU” / “TİV” ↔ “AY” / “İŞİLTİYAN” / “AYDIN”, “IŞIK”, türkte “TİN” / “Tİ” ve “TAN” / “TA” ↔ “İŞİLTİYAN” / “AYDIN”, “IŞIK” sözlerle bir kökten olmalıdırlar ve her ikiside sumerce “UD” ↔ “OT” ve “İTUD” ↔ “AY” ile bir kökten dirler...

*** TİN türkte RUH’de demek dir

Aşağıda Etruskca AY’la bağlı sözcüklerimiz vardır:

tiu, tiur, tiv, tiv, tiur-S, tiv-s "moon, month, Luna (moon goddess)" [am91, az96, cb, jf 139, mcv 9-2-99/8 Nov 96, g/lb83, pa, gzb, dep] ↔ "ay", "yıl ayı", (ay tanrıcası) "the bright one" [dep] ↔ **parlayan / ışıltıyan birisi**
tiurunia "Diana, Lucina, Shining" [az96] ↔ Diana, Lucina, Işın/parlak
tiurunias month name [mp68: 407] ↔ Ay adı
tiusta "brilliant, shining" [az96]
tiv "moon god" [cb] ↔ Ay tanrısı
see Latin **dies** "day" [dep] ↔ gündüz
see Germanic **Tiw** [rmcc] ↔ almanca **TiW**
see Sanskrit **dyaus** "bright sky, day" [dep] ↔ Sanskritce **dyaus** "ışıltıyan gök, gündüz"

*** Burada, Etruskca "TİV" ↔ "AY-TANRISI" tanrı-adının, sonradan Latince "DİO" ↔ "TANRI" sözcüğünün kökü olmasının da görüyoruz. Ve sözcük doğru anlamı AY'dan artı "AYDINLIK / AL'I gösteriyor... buda latince "DİES" geçer ve ingilizceye "DAY" ↔ "GÜNDÜZ" olarak geçmiştir.

Bu sözcük gine Sanskrit diline "DYAUS" ↔ "AYDIN GÖK", "GÜNDÜZ" olarak geçip ve Hindu dininde DİVA (esgiden Tanrıca) Tanrıcasında gözükmekte dir ki haman etruskce TİV↔ AY TANRICASI dır.

Pars'ların 2750 yıl önce vey a sonra Hindistan'dan gelince ve dinleri zardüşti bir katı erkil ve kadınlara karşı olunca DİVA / DİV daha tanrıcalıktan aşağı enib ve İBLİS'e çönlür.

Daha Sasani dönemi Zardüştilikte "DİV" bir AHRİMEN çocuğu dır ve TURANİ'lerde bu DİV'in çocuğu dirler !!! Bu zardüştilerin maniyak ve kadın düşmanı inancı, böylece Şaabi edebiyatine geçiyor ve bizim dönemde gelib çatıyor...

Ancak Ay Tanrıcası "SİN"de olasılıkla "TİN" ya "TAN" tanrıcasının bir ayrı deyimi ve deyilişi olsun.

"DİV" ya "TİV" yada "TİU" adlanan AY-TANRICASI ve onun AYDINLIK anlamı, olasılıkla, İskit Türklerinin ve sonrada Kuzey Hindistan'a yerleşenden sonra Hindu dinine ve Sanskrit diline geçmiştir...

Onun Avrupa dillerine DİO, TEO, DAY biçiminde geçişdi gine İskitlerin ve bir bölümünde sonra HUN'ların etgisile olabilir...

Sasanilerin Türklerin etkisini ve baskısını kırmak için DİVA yani onların Tanrıcasını aşağılayıp Ahrimen-Şeytan'ın çocuğu olarak görmesi ve Turani'leride bu DİV'lerin çocuğu bilmesi buradan gelir.

***Ancak etruskca “TİU” ↔ “AY TANRICASI” bir diğer tanrıca olunca AY TANRICASI doğrusu bir ANA TANRICA olmasınınide gösterir. Bu Tanrıca doğrusu Ön-Daş-Dönemi ve Avcılık bir tanrıcası olunca, kadınların ayle başkani dönemini gösteriyür.

***yene sumerce “LU” sözcüğüile ilişkisi olabilen etrürkce “LOUKSNA” <ay> / “Lusχnei” (ay, ay-tanrısı), buna göre Pitu yazıyor:

luna (*louksna) «luna» da confrontare col prenestino *losna* e probabilm. con l’etr. *Lusχnei* «Luna» (divinità) (su vaso, accanto alla figura della luna) (TETC 290; DETR 263).

Luna (*louksna) <ay> etrürkce sözlük olarak, onu prenestince *losna* ile ve olasılıkla etrürkce *Lusχnei* <ay> ile karşılaştırmak olabilir. *Lusχnei* <ay> (tanrısel) (vazo uzerinde, ay çizimin yanında) (TETC 290; DETR 263).

Lusχnei luna (*louksna) ↔ ay

AETNA ↔ OT-NA (AYTIN?)

Etrürkce “AETNA” / “EİTNA” ↔ “yanardağ” sözcüğü;olasılıkla, türkce “OD” / “OT” sözcüğüile bir kökten olmalıdır.

Bu konuda Pittau’nın sözcüğü böyle yazıyor:

Aetna«Etna» (vulcano) da confrontare col greco dorico *Aítna* e forse con l’etr. *Eitna* (DETR 133). Vedi però *Aedinius*.

Yanardağ anlamına gelen Etrürkca “**Aetna**” <Etna>(Yanar-dağ) sözcüğü, Dorik Yunanca “*Aitna*” ve şayetde etrürkce “*Eitna*” (DETR 133)ile karşılaştırmak olabilir. Birde *Aedinius*’e de bakınız.

*** türkce gün tanrısı ile bağılı esgi türkce sözcükde varımızdır:

- İDİ: (İdik) 1- Tanrı, rab, sahip, efendi 2- Tanrısal, Tanrıdan gelen, mübarek, kutlu

*** türkce OT sözcüğü, sumercede de OD olarak vardır. Bu türkce OD sözcüğü, bu sözcük yine türkcde “XOT” olarakda vardır; etrürkcede de “KAUTA”<“cautha”> / “KAT-”<“cath-”> / “KATA”<“catha”>, olarak “gün”, “gün tanrısı” anlamında gözükmüyür:

XOT / OT (Türk) ↔ CATH- <KAT-> / CATHA <KATA> / CAUTHA <KAUTA> (Etrürk) ↔ gün, güneş tanrısı

Etrürk-İngilsce sözlükte böylece varımızdır:

cath-, catha, cautha, catha "sun, sun god, Helios" [cb, g/lb83 71, mp68: 251, gzb, pa, dep, EM] ↔ "gün, gün tanrısı, Helios"

SAĞKİ (Sümer) <dini tören> ↔ **SAKKU** (Akkad) <dini tören> ↔ **SİŞKUR** (Sümer) <dua/yakarı, kutsamak, sunma, adak kurbanın kesmek, tören, adak içgisini paylamak > ↔ **SÖKE** / **SOKULAG** / **SOKUM** (Türk) <DİZ- ÜSTE ÇÖKMEK / ADAK / KURBAN> ↔ **SUC**<**SUK**> / **SUC-Rİ**<**SUK-Rİ**> / **SUC-İ**<**SUK-İ**> (Etrusk)[dini tören] ↔ **SACER** <**SAÇER**> / **SACRA-um**<**SAKRA-um**>(Etrusk) [kutsal] ↔ **SACER**<**SAÇER**> (Latin) [kutsanmi, kutsal] ↔ **SECDE** سجدہ , **ŞÜKÜR** شُكْر

*** burada ilginç olarak "SECDEسجدہ" ve "ŞÜKÜRشُكْر" dini törenlerinin, türkce "SÖKE" ↔ "diz üste çökmek" ve "SOKULAG" ↔ "adak; kurban" ve "SOKUM" ↔ "adak; kurban" sözcükleriyle ilişkisini ele alıyoruz.

Bu ilişgini göstermek için; türkceile bir kökten olan ETRÜSKCE ve sumerce ilede karşılaştırırız.

Sumerce ile karşılaştırmak:

Türkcede "ÖÇKMEK" eyleminden alınarak; varımızdır:

SÖKE: Diz üstü çöküş, çökme

- SOKULAG: 1- Adak, kurban 2- Sokulgan, munis, cana yakın
- SOKUM: Kurban, adak

SAĞKİ <tapanma töreni> (Sumer) ↔ **SAKKU** <tapanma töreni> (Akkad) ↔ **SÖKE**<Dizüste Çökmek> (Türk) ↔ **SOKUM** <kurban, adak> (Türk)

Türkce "SÖKE" ↔ "DİZ ÜSTÜ ÇÖKMEK" ve "SOKUM" ↔ "KURBAN", "ADAK" sözleri çok şamanizm törenleriyle ilgili olabilir ve buda sumerce "SAĞKİ" ↔ "tapanma töreni" ile bir kökten olabilir.

Sumercede varımızdır:

sağki [RITES] wr. Sağki "rites" Akk. *Sakkû* ↔ **TAPANMA TÖRENİ**

SIŞKUR (Sumer) [tapanmak; kutsamak; sunak; adak-kurbanlık; papınma töreni; dilek şerbeti vermek] ↔ SÖKE (türk) [diz üstü çökmek, secde] ↔ SOKUM (Türk) [adak, kurban] ↔ (Arab) <[şükür شكر, SECDE سَجْدَة]>

Türk şamanizminde tapanmak için, “diz-üstü-çökmek” vardır ve hetta “secde”de vardır. Bu inanc töreni sumerde de olmalı dır ve oradan Akkad yolile samilere geçmiş olabilir... buna örnekin sumerce “SİŞKUR” sözcüğünün “ŞÜKÜR شكر” anlamına geldiğinin de ve bu diz üstü çöküb ve başı yere koyub secde etmeği şamanizmde de görüyoruz, ancak şamanizmde birde kurbanlık de “sokum” deyürler ve oda yine sumerce “sişkur”ın bir ayrı anlamı dır... böylece biz yine “şükür” ↔ “çökür”, “söke” olarak da görüyoruz.

Sumercede varımız dır:

sişkur [PRAYER] wr. Sişkur₂; sişkur “prayer; blessing; offering, sacrifice, rites; to pour (a libation), sacrifice; to intercede” Akk. *Karābu; naqû; nīqu* ↔ < Şükür; tapanmak; kutsamak; sunak; adak-kurbanlık; papınma töreni; dilek şerbeti vermek>

SIŞKUR (Sumer) [tapanmak; kutsamak; sunak; adak-kurbanlık; papınma töreni; dilek şerbeti vermek] ↔ SUC- <suk> , SUC-İ <suk-i>, SUC-İVN <suk-ivn>, SUC-Rİ <suk-ri> [dinsel törene bağlı] ↔ SÖKE (türk) [diz üstü çökmek, secde] ↔ SOKUM (Türk) [adak, kurban] ↔ (Arab) <[şükür شكر, SECDE سَجْدَة]>

Ancak Etrusk-Türk (sacer/saçer- söke/çöke) bağı açısından bu konuyu ele alırken; onu SUMER’ce <sişkur> ile ve onun etkisi Akkad’ca yolile, SAMİ dillerinde oldukunuda görebiliriz ... böylece Arabca “SECDE سَجْدَة” sözile türkce “SÖKE / ÇÖKE” ve gine arabca “ŞÜKÜR شكر” ile, türkce “SOKUM / ÇÖKER” sözcüklerinin benzerliği anlam kazanıyor. Bu sözlerin doğru kökeni Ön Daş Çağ’ına ve şamanizm devrine gedib çatıyor ve buda türkik dillerde yenede kökini korumakta dır.

Bu konuyu yine Etrusk-Türk (SUC/SUK – SOKUM/ÇÖKÜM) ve Etrusk-Latin (SUC/SACER - SACRO) açısından ele alınca görüyoruz, dinsel törende öçküb secde etmek ve yine kurbanlık adakını kesib sunmak anlamına gelen bu türkik şamanist disel tören sözcüğü, oda türk olan etrüs dilinden, sonradan latin diline, “KUTSALIKI” anlamını betimliyerek giriyor.

Etrusk-İngilisce sözcükte varımız dır:

suc-, Suc-, Suc-I, Suc-ivn, Suc-ri “ritual act” [mp68]

see Latin **sacer** “sacred, holy” [az96, g/lb83, 85: 161, mc91: 135, mp68: 263, gzb, dep, pa] ↔ dinsel törene bağlı

ve öncede adı geçen, Latince-Etruskce sözcükünde varımız dır:

sacer, sacra-um «sacro, santo-a» (indeur.) da confrontare con l'etr. *Sacri* probabilm. «da consacrare» (DETR 353, 354; ESL 381). Vedi *Sacrius*. ↔ << *kutsanmış, kutsal* >>

Sacrius antroponimo (RNG) da confrontare con quello etr. *Sacri(-al)* (DETR 354). Vedi *sacer*. ↔ << *adam adı* >>

Sumerce sözlükte varımızdır:

sişkur [PRAYER] wr. Sişkur₂; sişkur “prayer; blessing; offering, sacrifice, rites; to pour (a libation), sacrifice; to intercede” Akk. *Karābu; naqû; nīqu* ↔ < *Şükür; tapanmak; kutsamak; sunak; adak-kurbanlık; papınma töreni; dilek şerbeti vermek* >

Eski Türkçe sözcükte varımızdır:

- SÖKE: Diz üstü çöküş, çökme
- SOKULAG: 1- Adak, kurban 2- Sokulgan, munis, cana yakın
- SOKUM: Kurban, adak

>

Eski Türkçede “Kaman” – “Kuman” sözcüklerle ilgili ayrı sözcükler

- KAM: Şamanist gelenekte, ulu kişi (Hekimlik, filozofluk, büyücülük, duacılık dahil olmak üzere, oba ya da oymakların, her türlü sorunuyla ilgilenen kişi)
- KAMALAG: Sedir ağacı ↔ Sedir ağacının kutsallığı ve bizler kutsal sanılan Tek-Ağaç’lar, bu ağacın önemini şamanizmde gösteriyür.

KAMAN: 1- *Kuman, kumanlı* 2- Gözü kara, cesur, aman vermeyen

- KOMAN: (Kaman,kuman) 1- Yurduna yabancı sokmayan 2- Aman vermeyen 3- Kumral

Kaman/Şaman ve Şamanizmle ilgili sözcükler:

Sumercede “KAMUĞAL” ↔ “büyücülük yapan din-adamı” sözcüğü, Türkçe “KAM”, “KAMAN/ŞAMAN” ile bağlantılı olabilir:

kamuğal

kamuğal [INCANTATION] wr. ka-mu₇-ğal₂ "incantation priest" Akk. *Wāšipu* ↔
“büyüçülük yapan din-adamı”

Ancak sumerce “KAMUĞAL” ↔ “KAM” sözcüğü yalnızca “BÖYÜCÜ” olarak görünmesi; ekinçilik döneminde şamanizm’de KUTSAL TİNLER’in “tanrısallaşması”nı de görüyoruz. Ve böylece avcılık döneminden gelen şamanizm, ekinçilik dinine çönüşmekle kendisini bu yeni toplumlaşma ile uyğunlaştırıyor... şamanizmden gök-tanrısı sumercede göl-tanrısı kalması bu şamanizm-sumer sürekliliği dir.

Böylece varımızdır: AL/UL/ULUĞ (Türk) ↔ İLU (Sumer) ↔ Gök Tanrısı;
DİNGİR/TANRI/TARI (Türk) ↔ DINGIR / TANRGRI/ TANRI/ TARI/ TAR(Türk) ↔
DİNKERT(Aramamayk) ↔ DİN دین (ARAB); ve AN/TAN/OĞAN (Türk) ↔ AN (Sumer)
↔ tanrı/tan-er .

Sumerce’de esgi şamanizm dininden bir KAM’lık ve ŞAMAN’lıkta değişik DİN-ADAMLARI adı altında kalmıştır... bunlardan, türkçe KAM’ile adı okuyan biriside, “KAMU-ĞAL” dir ve “Büyüçülük yapan Din-adamı” almasına gelir. Buda tam KAM’lık ve ŞAMAN’lıkla eşdeğerli dir.

Türkçe “KAM”lık ve “ŞAMAN”lık inancile bağlı bu sözcükleri görmek oluyor:

*aşağıda benzeri sözcükleride yanında *yıldız koyarak getirmişem

KIRKLI: Eski, Şamanist gelenekten, bazı değişiklikler yada dinsel motiflerin de eklenmesiyle, bugünlere kadar gelen bir inanca göre; gerçek anlamı “**kırk ünlü ata ruhunun koruması altındaki kişi**”

AKŞAMAN: birlAk/Şaman Şamanist gelenekte, iyi ruhlarla ilgilenen ve ilişkiye giren kam

CAMANBAY: birlCaman/Bay..Şamanist gelenekte, obanın büyücüsü, doktoru, kötü ruhları kovan kişi

CIGI: Şamanist gelenekte , iyi ruhBoy ve oymakları kötülüklerden koruduğuna inanılan ruh

AKŞAMAN: birlAk/Şaman Şamanist gelenekte, iyi ruhlarla ilgilenen ve ilişkiye giren kam

ARPA: 1- Büyü, tılsım, Şamanist gelenekte, Kamların okuduğu dua 2- Tahıl

ARPAD (Arpa):

AYZIT: Şamanist gelenekte “ Ayda ki Kutsal Kadın Ruh”

AYÜN: birlAy/Ün Karahanlılar ve Uygurlar döneminde, han ve kağanların analarına verilen bir unvan

AYRIKÇA (Ayıkşa): Derviş, mecnun

AYLA: 1-Ayın çevresindeki ışık halesi 2- Devir, dönüşüm

AYITGU: Temyiz

AYGIRAG : 1-Dağ keçisi 2- Bir geyik türü

AYGUÇI: Yönetici, devlet görevlisi, danışman, yarıcı

AYATA: birlAy/Ata Şamanist gelenekte, göğün altıncı katına bakan Tanrı

AYANA: birlAy/Ana Altay Türklerinin eski kutsal kadın ruhlar dan

AYAS: Ay ışığı, mehtap, gece aydınlığı Altay, Tuva, Çuvaş Türklerinde Tanrı sıfatı olarak kullanılan bir ad

KUTAY: birl Kut/Ay T..1- Ateş parçası, ateş 2- Şamanist gelenekte,”Ateşteki Kutlu Ruh” 3- İpek, ipekli kumaş 4- Kurlu Kadın Ruh 5-Paha biçilmez, değerli T..İlhanlı hanlarından, Argun Han’ın evdeşi ve Keykatu Han’ın anası.

ŞAMAN: Kam, baksı

TALAY: (Taluy, Tulay, Toluy,Tolu) 1- Okyanus, derya, büyük deniz, büyük göl mec Ululuk, büyüklük, sonsuzluk 2- [Gelecek, ikbal](#) 3- Seçkin, güzide Şamanist gelenekte Deniz ve göllerin kutsal ruhu.

TUSİT: Göğün ötesi Şamanist gelenekte, ulu ruhların gittiği yer Göğün katlarından

CAMAN: 1- Yaman, 2- Kam, büyücü

CAMANBAY: birlCaman/Bay..Şamanist gelenekte, obanın büyücüsü,doktoru, kötü ruhları kovan kişi

***KAMAN:** 1- Kuman, kumanlı 2- Gözü kara, cesur, aman vermeyen

***KUMAÇ:** Solgun, soluk

***KUMAK:** 1- Yardım, kömek 2- Sevda, aşk

***KUMAN:** 1- Solgun 2- Kumral, sarı ile kahverengi arası renk 3- Aman vermeyen, dirayetli

***KUMANDI:** Mutlu, sevinçli

***GÖMEK:** Kömek, yardım, inayet

***KUMAK:** 1- Yardım, kömek 2- Sevda, aşk

***GÖMÜÇ:** Hazine, define, mücevher

***KEMEÇ**: Asker, askeri görevli

Kuman adlanan Avrupa Kıpçak/Qıpçak Türkçesi

Kuman adlanan bu Qıpçak türklerle Azərbaycan Alban Türkleri bir kökten olmuşlar və Kıpçakların bir bölümü Hıristiyan'laşaraq orada zaman içinde slav'laşmışlar.

umanlar, Türk lehçelerinin [Doğu Avrupa'da konuşulmuş olan](#) kollarından birini konuşmuşlardır. Bilimsel yayınlarda Kumanca, Kuman Kıpçakçası, Kuman Türkçesi olarak belirtilir.

Kuman dili	Modern Türkçe
Bizim atamız kim-szing kökte Szentlenszing szening ading Düs-szün szening könglügüng Necsik-kim dzserde alaj kökte Bizing ekmeğimizni ber bizge büt-bütün künde İlt bizing minimizni Necsik-kim biz ijemiz bizge ötrü kelgenge İltme bizni ol dzsamanga Kutkar bizni ol dzsamannan Szen barszing bu kücsli bu csin ijgi Tengri , amen.	Bizim atamız ki sensin gökte Şenlensin senin adın Hoş olsun senin gönlün Nasıl ki yerde ve tüm gökte Bizim ekmeğimizi ver bize bütün günde İlet bizim aklımızı Nasıl ki biz boyun eğeriz bize emir gelince İletme bizi her (tüm) kötülüğe Kurtar bizi her kötülükten Sen varsın bu güçte bu yücelikte Tanrım, amin.

[10]

*“Türk dillərindəki qohumluq terminlərini tədqiq edən tanınmış türkoloq L.A.Pokrovskaya yazır ki, yaşca böyüklərə olan hörməti bildirən müraciət formantı -y (-ay) ilə işlənən terminləri (babay, atay, ağay, abıy, apay, əsəy) artıq başqordlar bölünməz bütöv söz kimi qəbul edirlər.84 Saqaların m.ö. IV yüzildə Ata adlı elbəyin sikkəsindəki adı **Atay (Atai-as)** kimi həkk olunmuşdur:*

Sosial qurumla bağlı sözlər siyasi quruma transfer ola bildiyi kimi, qohumluq bildirən bəzi sözlər də san (titul) anlamı bildirən yükü daşıya bilmişdir, özəlliklə ata sözü belə sözyaradıcılığında daha çox işlək olmuşdur: qamata, atakam, atabəy və s.”

< Celilov Ağasioğlu Frudin TARIXI ETNOQRAFIYA – Tarixi Etnografiya Yaprak 54>



Ukrayna...Kıpçaklardan kalan “Kaman-Baba” (Şaman-Baba), denilen “Daş-Babalar”, Xalxal’nın Xımıs köyünde “Kaman Ay” sözcüğü’de buran gelir.

Kaman-Aya sözcüğünün kök-bilgisine bir ayrı öneri “KAMAN-AY” ↔ “KAMAN-ATAY” ↔ “KAMAN ATA”↔ “KAMAN BABA” olabilir...

Yada oda türkce “TUNC” sözcüğünden yarılanan, “TUNCAY” sözcüğü gibi; “KUMAN” sözcüğünden yaranmış “KUMANAY” sözcüğü dır.

Önceden de Xımıs köyile, Kıpçak İskitleri ortasında ilişkisi olduğunu yazmışdım. Xımısda da yine Ukrayna gibi, Daşa-baba’lar olmuş, Dikili-Daş’lar olmuştur.... Xımıs’dada 100 yıl önceye gibi türkce konuşan, türk-Kıpçak-Alban hıristıyanlar olmuş dır ... onlara Türk Ermeni’leri demişler ki zaten Hay-Xay’lardan farklı dirler...

Xımıs bir İskit-Kıpçak Kurganik kent dir...

Bu bakımında Alban’ca hıristıyan dini yazılar vardır ve onları göz önüne alarak, Baxtyar Tuncay’ın yazdığı ALBAN sözlüğü dır(Qafqaz albanlarının dili ve edebiyati).

Demek olar Xalxal-Khalkhal bölgesi çok esgi türk boylarının adlarını kendi köylerinin ve yeradları-toponimlerinin esgi ve doğru adlarında saklıyur... ancak bu tarihi adlar bu 100 yilde farsçayla oda çok anlamsız biçimde değişilmiştir.

Anacak bu Hıristıyan Kıpçaklar önce dillieri türkcede olsa sonradan onların dilleri slavlaşmış yada Hay’laşmıştır. Onların hapısı Sarı-Saçlı olunca onlara Avrupa’lılar “Cuman-Kuman”lar demişler ve oda latince “Sarı-Saçlı” demek dir.

Aşağıda da bu Kuman Türkcesi ancak Gotik yazısile, bir yazı vardır:

***XIMIS sözüne bir dilbilm sözcüğü:

VI-V minillər **boyu** özünü göstərən eneolit abidələri oxşar ... kāmās (çuvaş), **qımız**, **xımıs** formalarında görünən **kumız** orta q türk sözü kimi də diqqəti çəkir.

Ancak bizim esgi göktürkcəde varımızdır:

***KEMEÇ:** Asker, askeri görevli

Ve buda eğer Alban-Kıbçak həcəsile deyilirsə Xemez/Xemes'də olabilir və buda Xımıs boy-adına və ken-adına daha yaxın dır.



Gotik Latin harfleri ile yazılan Türkçe metinlerin derlemesi olan Codex Cumanicus, Türk dili tarihi açısından da önemlidir.

Xalxal Tatlar'da tam Xımıs'dan sonda başlanılır, ancak onlarda Xımıs'lılar gibi Xalxal bölgəsinin esgi ve Yerli İskit'lerdir ... bu bölgələr Kurganik bölgələri və daha esgilerde Şamanik ya Kaman dinine-inanına inanalaridirlər... və 2600 yıl önce bu bölgələrə Yahdi'lerin Gile-ad boy'unu sürgün edirlər və bunlarda yerli İskitlerle katışıyor ve bir bölümünde yahudileştirir ancak bu Gile-Ad boyunun adı şimdi Xalxal'da Gilevan, Gilvan, ve Gilan, Gile, Gilek ve ... yeradı ve boyadında görünülüyür...

Şimdiki Gilek dilide bir Arami-Eklemeli katışık dil olmalı dır ki sonra İranik dillerle de katışmışdır... Tat'larda bu Yahdileşmiş İskit'ler dirler ve dillerinde de çoklu esgi sumer sözcükleri vardır ancak 1500-1400 yıl önce Sasani'ler kendi istiyası altında olan toplumları,

Zardüştü olmak için baskı altına tutur ... bunlardan bir bölümü olan Yahudi toplumuda bu baskıdan kaçarak bu bölgelere gelir ve olur Gilan'da olsun, olur Xal-xal'de olsun yerli İskit Yahdilere sığırlar... Tat'dili de bu katışıklığın sonucu dır... bu Tat'ların bir bölümü sonra musulman oluyor ancak kendi İskit-Yahdikiğininide koruyurlar... Xalxal tat dilile Hamdan Yahdilerinin Tat'dili bir olmasıda buradan ileri gelir...

Ancak olur Tat'lar yada Xımısخمس, Mecereمجرة, Göransaraگوران سرا, Tolaşتولاش, Zeyveزيوه, Hişeyinهشيين ve ... köylerinin Sarı-Saçli ve Gök-Gözlü (blond) olmasının nedeni, haman onların kökeni KUMAN (Kıpçak) olması, yoksa Kıpçak'larla katışık olmalı dır. Kıpçak'ların Avrupa türklerinin köklerinde önemli yer oynıyur ve buralarında Avrupa türkleriyle, ve Avrupa Yahudilerile(Hazar Türkleriyle) bir kökten olmasıda önemli dir... Aşuri'ler ve Yahudiler bu İskitlere "İşğoz" ya "Eşkinaz" deyürler ve Avrupa Yahdileride kendilerine "Eşkinaz" deyerler ve onların kökenide çokluğu Xazar-Khazar Türkleridir ve Xazer-Khazerler'de Yahdi Türkleridiler.

Xımıs'da olan Kaman-Ay yer-adide tam Kıpçak lehcesine "Şaman"a denilen "Kaman"'dan alınmıştır, ve böylece "Kaman-Ay" sözcüğü yaranmıştır.



Ukrayna: Bir Kaman Ana (Şaman Ana)

1. *Kumantay*: **Balkanlar, Şaman**

<https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C4%B1p%C3%A7aklar>



Ukrayna: Bir Kaman Baba (Şaman Ata)



Ukrayna: Bir Kaman Baba (Şaman Ata)



Ukrayna: Bir Kaman Ana (Şaman Ana)



Ukrayna: Bir Kaman Baba (Şaman Ata)



Ukrayna: Kaman Ana'lar (Şaman Ana'lar)

ŞAĞ / SAG (Sumer) ↔ SAĞ (Türk)

Sümerce “şağ/sag” söz kökü türkce “sağ” söz kökile bir kökden ve eşitanlamı dırlar... bu söz köklerinden eklemeyle çoklu sözcük sümercede ve türkcede yaranmışlar. Bu sözcüklerin hapısı “yürek”, “duğu”, “anlamak”, “düşünmek”, “zeka”, “fitret”le başlı sözcükler dırlar ve sumer-türk sözcük karşılaştırmasına “eşanlam” daşıyır.

Bu sözcüklerin çeşitliliği, onların türkcede ödünc sözlük olmadıkları ve sümerle eş/aynı türkik/eklemeli dile oluşmasını gösterir.

Bu “SAĞ” kökünden eş-anlamlı değişik türk-sümer sözcükleri oböyle çok dırlar ki, onlari burada eşleştirerek getirmek zaman itirmek demek dir. Buniçin ben burada onları ayrı-ayrı sırayla sümercede, sonrada türkcede kısaca getirirem:

Türkcede “sağ” sözcük kökünden oluşan sözcüklerle, eş-anlam taşıyan, sumercede “sağ” sözcük kökünden oluşan sözcükler:

şag

şag [HEART] wr. şag₄; ša; ša₃-ab "inner body; heart; in, inside" Akk. Libbu ↔ kişinin içi/içerisi, yürek, iç, içeri

şag bala

şag bala [PONDER] wr. şag₄ bala "to ponder" Akk. ? ↔ düşünüp taşınmak, zihninde tartmak, uzun uzun düşünmek.

şag bala [PROCREATE] wr. şag₄ bala "to produce offspring" Akk. ? ↔ üretmek, yaratmak

şag dab

şag dab [ANGRY] wr. şag₄ dab₅ "to feel hurt, to be angry, to be worried" Akk. zenû ↔ kırkın olmak, öfkenemek, kızmak, gücenmek, korkmak

şag dab [THINK] wr. şag₄ dab; şag₄ dab₅ "to think, conceive an idea; to take seriously" ↔ düşünmek, bir tasarımı düşünmek, ciddiye almak/önem vermek

şag dar

şag dar [HEARTBROKEN] wr. şag₄ dar "(to be) heartbroken" Akk. libbu hepû ↔ yürek kırmak

şag de

şag de [DECIDE] wr. şag₄ de₆ "to decide" Akk. ? ↔ karar vermek

şag dug

şag dug [CHEERFUL] wr. şag₄ dug₃ "to be cheerful" Akk. ? ↔ şen, keyfli

şag gur

şag gur [FEEL WONDERFUL] wr. şag₄ gur₄ "to feel wonderful" Akk. ? ↔ çok iyi, harika

şag huğ

şag huğ [SOOTHE] wr. şag₄ huğ "to soothe" Akk. nâhu ša libbi ↔ yatırtmak, sakinleştirmek

şag hul

şag hul [HAPPY] wr. şag₄ hul₂ "to be happy" Akk. hadû ↔ mutlu, şen

şag kuşu

şag kuşu [SOOTHE] wr. şag₄ kuş₂-u₃ "to soothe; to take counsel with" Akk. ?; malāku ↔ düzgün, düz, birinin görüşünü almak (selah-meslehetleşmek)

şag sag

şag sag [AFFLICTED] wr. şag₄ sag₃ "to be afflicted" Akk. şurup libbi; katāmu ↔ (zihinsel/bedensel bakımdan) özürlü.

şag sag [FEEL BETTER] wr. şag₄ sag₉ "to feel better" Akk. ? ↔ iyi hissetmek/sezmek(duymak)

şag sig

şag sig [PLOT] wr. şag₄ sig₁₀ "to plot" Akk. Şummuru ↔ planını çizmek

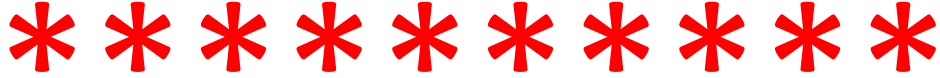
şag šed

şag šed [SOOTHE] wr. şag₄ šed₁₀ "to soothe the heart" Akk. ? ↔ yatıştırmak

Sumercede “sağ” sözcük kökünden oluşan sözcüklerle, eş-anlam taşıyan, türkcede “sağ” sözcük kökünden oluşan sözcükler:

- **SAGAY:** 1- Düşünceli, Düşünen, sakınan 2- Özleyen, özlemiş, özlem oymaklarından
- **SAGIM:** 1- Emel, arzu, Murat 2- Düşünce, fikir, düşünceli, fikir sahibi 3- Sağlamlık, dayanıklılık
- **SAGIN:** 1- Özlem, hasret 2- Düşünce, plan, tasarım 3- Davet 4- Kıvılcım
- **SAGINÇI:** Sagınan, düşünen, özleyen, sakınca duyan
- **SAGU:** Ağıt, mersiye
- **SAGUNDU:** Özlenen, düşünülen, kollanan
- **SAGUNDUK:** Özlenen, düşünülen, özlemeye değer
- **SAGUNUR:** Düşünce, tasarım
- **SAĞ:** 1- Sağlık, dirilik, canlılık, yeterlilik 2- Akıl, fetanet 3- Doğruluk, inanırlık 4- Halis, saf, net
- **SAĞ BİLGE:** birlSağ/Bilge Doktor, sağlık uzmanı
- **SAĞAN:** Doğan türü, yırtıcı avcı bir kuş
- **SAĞANAK:** Sağanak, sert ve hızlı yağan yağmur
- **SAĞANÇIĞ:** Nefs, can, ruh
- **SAĞBİLİ:** birlSağ/Bili (Bilig) Sağduyu, hikmet
- **SAĞDAÇ:** Sağlıklı günlerin arkadaşı, can yoldaşı
- **SAĞDIÇ:** Sağdaç “ Damadın en yakın, en güvenilir arkadaşı”
- **SAĞIK:** 1- Düşünceli, planlı 2- Sağ, diri, uyanık 3- Ateş, kıvılcım, ateşli
- **SAĞIM:** 1- Yaşam, sağlık 2- Serap, algın
- **SAGIN:** 1- Düşünce, tasarım 2- Özlem 3- Ateş, kıvılcım
- **SAĞINÇ:** 1- Kurgu, hayal 2- Sakınca, mahsur, endişe 3- Özlem
- **SAĞIŞ:** Hesap, matematik, sayış
- **SAĞLAM:** Sağlıklı, güçlü, dayanıklı, dirençli
- **SAĞLI:** (Sağlık) Diri, canlı, sağlıklı
- **SAĞLICA(K):** Sağlıklı, diri, esenlikli
- **SAĞMAN:** Sağlıklı, güçlü
- **SAĞNAK:** (Sağanak)
- **SAĞRAK:** İçki içilen kap, kupa, kadeh
- **SAĞRI:** 1- Sağrak 2- Sarı
- **SAĞUNÇAK:** Ağıt, mersiye
- **SAĞUNMUŞ:** 1- Özlem içinde olan 2- Düşünen, düşünceli 3- Davet eden, davetkar
- **SAKA:** 1- Akıllı, arif 2- Düşünceli, kaygılı 3- Sakal 4- Saklı, saklayan, koruyan
- **SAKAR:** 1- Alnında beyaz lekesi bulunan at 2- Uğursuz, sakıncalı
- **SAKÇI:** Koruyucu, muhafız
- **SAKIK:** Çoban yıldızı

- **SAKIN:** 1- Düşünme, tasarım, kaygılanma, kaygıyı ortadan kaldırma eylemi 2- Saklama, koruma,esirgeme 3- Uzaklaşma, ayrılma
 - **SAKINÇ:** Düşünce, kaygı
 - **SAKIŞ:** Kaygı, endişe
 - **SAKLI:** 1- Korunmuş, mahfuz, esirgenen 2- Zinde, dinç, sağlıklı
 - **SAKLICA:** 1- Gizli, örtülü, korunan 2- Hazine, mücevher
 - **SAKLIÇAK:** 1- Gizli, gizlenmiş, örtülü 2- Yaşam, sağlık, esenlik
 - **SAKMAN:** 1- Uyanık, diri, sağlam 2- Sokman, dize kadar çıkan çizme
- SAK:** alert, vigilant



UTU(Sumer) , OD(Sumer) , OT(Türk) , XOT (Türk) , KUT (Türk) , KUTAY (Türk) , KUTUN (Türk) , ODİN (Skandinav, Finik), WODANAZ (Germanik), GOD (English), GODAN (Lombardic) KUTAY (Türk) → XODA خدا (Deri – Farsi)

Giriş:

Burada türkce “KUT” ve “KUTAY” sözcüğü ve tanrı-adı(teonim- theonym)ını, ele alırken, onu sümer sözcüğü ve tanrı-adı “OD”↔ “OT”(Türk) ve “UTU”↔ “Gün-Od ve/Işık Tanrısı”ile karşılaştırıldı. Bu paleolitik(ön-taş dönemi) türük-türkik sözcük ginede ayrı dillere yayılmasını burada ele-aluyuruz.

Bu tanrı-adı “ODİN” olarak Skandinav’lara, göktürk yazısı yanında (orada Runik adlanılır), ve çoklu şamanik söylem-mütologile göçle geçir. Gine-yene bu göçle bu tanrı-adı “WODANAZ” (Germen), “GOD” (English), “GODAN” (Lombard) ve ayrı germetik dillerine geçiyür...

Bu tanrı-adı sözcük, Türküstan ve İran yerli türklerinden, önce “XUVATAY” olarak ve türkce “KUTAY”dan alınarak, Arami-Hindi katışıkı olan, ve Sasani sarayinin sanal yazı dili olan, “PAHLAVİ” diline geçir ve yine “XUDA خدا” olarak, yine “Arami-Pehlevi-Hindi-Arabi” dillerinin katışmasile yaranan sanal yazı dili olan, Farsi-Deri diline geçir ancak bu Tanrı-adı önceden “XUDHA” (Kassi) tanrı-adı olarak 3500 yıl önce Kafkaz ve İran’nın türüki-eklemeli dilli yerlileri olan, Kassi’lerin içinde gözükyür (Celilov).

Celilov’un bu konunu sonuçlandırması:

Qud, Quday (Türk dili) → God (germen dilleri) 3000 yıl önce

Qud, Quday (Türk dili) → Xudha (Kassi) 3500 yıl önce → Xuda-Xoda Pers dili 2500 yıl önce → Xuda türk dili 1500 yıl önce

Konunun Açıklaması:

Celilov bu sözcükü, “QUD”, “QUDAY” olarak türk dilinde (türükü dillerinde) olduğunu yazıyor. Bunun yazılı olarak kanıtlarda 3500 yıl önce türükü (turkik/eklemeli) dillerinde olan Kassi’lerde “XUDHA” olarak geçir. Oradan, demeli İran’nın yerlileri olan türükü dillilerden, Pers diline, 2500 yıl önce, XUDA-XODA olarak geçiyür. Yene bu Xuda sözcükü 1500 yıl önce Xuda sözcükü, fars dilinden türkceye geçiyür.

*** Bence, türkce “KUTAY”, Sasani köşkünün sanalca yaranmış, katışık yazı dili olan, Pahlavi adlanan dile, bu türük/türükü, sözcük, 1500 yıl önce, “XUVATAY” olarak geçir... ve onun sonradan “خداXUDA” ↔ “قوتای KUTAY” denilmesi, İran’nın yerlileri olan türklerin toplumsal deyim sözcükü olarak, “Deri/Farsi” diline geçmiştir. “DERİ”de adından görüldüğü gibi “DERBAR” = “KÖŞK” sözcükünden alınmıştır. Buda Deri/Farsi dilinin bir sanal yazılı köşk dili olarak, önceden katışık olan Pahlevi dilile, hindi, arabi, türkü dilinin katışmasile, yaranmasını görüyürüz.

*** Bu katışıklığı biz gine Zardüştü (ve Manevi / Mezdeki) inancında da görüyürüz. Sasani Zardüştüliği, kendiside değişik Hindi dinlerle, yerli iranluların ve partilerin dinlerini, Mesopotamya dinlerini, arami/sami dinlerini (Hristyanlık ve Yahudiliği’de içerirken) katıştırıp ve onu çoku saptırarak, çarpıtarak, işe alan, bir inanc dır. Bunu biz Sasni’lerin nasıl Parti’lerin tarihini çalarak, saptırarak kendi adlarına vurdıklarında da görüyürüz. Buda bu dinin bir azınlık dominant soyluların köşkünün sanalca yaranmış dini/inanci olduğunu ve toplumdan uzaklığını gösteriyür.

*** Bu “Sanal-Din”, yaratmağı biz Maniçilik Dini (Hristyan-Zardüştü katışığı), Mazdakçilik (yene daha karmaşık yapay din) de görüyürüz. Bu geleneki biz yine Şaubıye (islam dönemi gizli-zardüştilik), Haşhaşi (Şaubıye-İsmailye katışığı), ve sonradan Babi, Bahai ve ... ayrı yapay/sanal dinlerin İran’da yaranmasında da görüyürüz.

OD (Sumer) ↔ UTU (Sumer) ↔ OD / OT (Türk) ↔ XOT (Türk) ↔ KUT (Türk) ↔ KUTAY (Türk) ↔ “KAUTA”<“cautha”> (Etrüsk) ↔ “KAT-”<“cath-”> (Etrüsk) ↔ “KATA”<“catha”> (Etrüsk)

Sumerce “OD” türkce “OD / OT / XOT” sözcüğüne bir kökten, birde eş-anlamıdır. Bu sözcükten “UTU” “gün/ışık tanrısı” tanrı-adı olarak, sumercede yaranmıştır. Türkcede “KUTAY”de otta olan “tin/ruh” demek dir.

*** “XOT” sözcüğü türkcede “OT” sözcükünden alınmış, “IŞIK”, “ALOV”, “OT” anlamına gelir. örneğin Xezərbaycan/Azərbaycan türkcesinde işlenen: <“bu çirəyə xot ver”> = <“çirəğin xotunu çoxalt”> = <“çirəğin ıstıqın/otun artır/ucalt”> ve...

Sumercede varımızdır:

sun

ud [SUN] wr. ud "day; heat; a fever; summer; sun" Akk. immu; ummedu; umšu; šamšu; ūmu ↔ gün/gündüz, ısıklık, isi/isti, kızma/ateş, yaz/yay, güneş

Ginede/Yenede sumercede gün/güneş tanrısı UTU de, sumerce “OD” (Sumr) ↔ “OD/OT”, “GÜNEŞ” (Türk) den alınmıştır:

Utu	Larsa	Sun god of justice.	-	Son of Nanna and Ningal. Father of Mamu. Brother of Inanna.	-	Shamash(B), Babbar(S)
-----	-------	---------------------	---	---	---	-----------------------

Türkcede KUD ve KUDAY sözcüğünün “OD” sözcüğünün “KUT/XOT” gibi söyleniş türü olmasından doğulmasında göz önüne alabiliriz.

Yene bunun esgi türk şamanizminde “OD” un kutsallıktan alınması olasılıklıdır. Burada sonralar “KUT/XOT”↔ “OT” sözcüğü, gede-gede “KUT”↔ “KUT-sal” anlamını kazanıyor. Ancak sonradan da “OD” sözcüğünün kutsallığıyla bağlı, o söz-kökile ayrı sözcüklerde yaranmıştır:

- OD: Ot, ateş
- ODAK: Ocak, yanma, yansıma merkezi
- ODAKAN: Hanım ozan
- ODANA: birOd/Ana Şamanist gelenekte, “Dişi Melek”
- ODATA: birOd/Ata Şamanist gelenekte “erkek melek”
- ODÇU: Ateşçi
- ODGURMUŞ: 1- Oturmuş, oturaklı, sakın, kendinden emin 2- Yuva kuran, birlik kuran
- ODHAN: birOd/Han Şamanist gelenekte, “Ateşteki Kutlu Ruh”

Üste “ODHAN”ile, “KUTAY”in, ikisininde “Ateşteki Kutlu Tin/Ruh” olması, “KUT” ve “OD”in ikisinnide bir anlamda olmasını gösteriyor:

- ODHAN: birOd/Han Şamanist gelenekte, “Ateşteki Kutlu Ruh”
- KUTAY: birKut/Ay T..1- Ateş parçası, ateş 2- Şamanist gelenekte, “Ateşteki Kutlu Ruh” 3- İpek, ipekli kumaş 4- Kurlu Kadın Ruh 5-Paha biçilmez, değerli T..İlhanlı hanlarından, Argun Han’ın evdeşi ve Keykatu Han’ın anası.

**** tum bunların sonucu; türkcede iki eş-anlamlı “KUTAY” ve “ODHAN” teonim/tanrı-ad’larının yaranmasıdır,. Bu TANRI-AD’larında, “KUT”ile “OD” anlamının bir olması gözükmemekte dir... ancak bu sözcüklerde eş-anlamlılık, Ön-Daş-Dönemi’ne dayanılır. Şimdi dah “KUT” sözcüğü, esgi anlamı “OD”dan ayrılmış ve alınmış “KUTSALLIK” anlamında kullanılır:

KUTAY ↔ ODHAN ↔ *Ateşteki Kutlu Ruh*

Türkce’de şamanizm tanrısı olan “KUT” ve “KUTAY”la bağlı, ayrı sözcükler ve anlamlarda vardır:

- KUDA: Sihir, büyü
- KUDAGAÇI: Büyücü, doctor

*** türkce OT sözcüğü, sumercede de OD olarak vardır. Bu türkce OD sözcüğü, bu sözcük yine türkcede “XOT” olarakda vardır; etrüskscede de “KAUTA”<“cautha”> / “KAT-”< “cath-”> / “KATA”< “catha”>, olarak “gün”, “gün tanrısı” anlamında gözükmüyür:

XOT / OT (Türk) ↔ CATH-<KAT-> (Etrüsk) / CATHA <KATA> (Etrüsk) / CAUTHA <KAUTA> (Etrüsk) [gün, güneş tanrısı, Helios]

Etrüsk-İngilsce sözlükte böylece varımızdır:

cath-, catha, cautha, catha "sun, sun god, Helios" [cb, g/lb83 71, mp68: 251, gzb, pa, dep, EM] ↔ "gün, gün tanrısı, Helios"

buda bu sonuca aparıb çıkariyur:

UTU (Sumer) ↔ KUTAY (Türk) ↔ CATHA <KATA> (Etrüsk) / CAUTHA <KAUTA> (Etrüsk) ↔ GÜN / GÜN TANRISI

*** türkce “tanrı” anlamına gelen ve sumerce gün tanrısı “UTU”ile benzeri olma “İDİ” tanrı-adı vardır. Esgi türkce sözcüğünde varımızdır:

- İDİ: (İdik) 1- Tanrı, rab, sahip, efendi 2- Tanrısallık, Tanrıdan gelen, mübarek, kutlu



TAM/ TAN (Sumer) <parlak> ↔ TAN (Türk) <gün açımı> ↔ DAWN (English) <tan vakti, şafak>

Sumercede "ud zal" sözcüğü, "tan"/ "gün çıkma" anlamında dır ve sumerce "UD" ↔ "gün" sözcüğünden alınmıştır.

ud zal [PASS] wr. ud zal "to pass (said of time); to dawn; to do something at daybreak" Akk. ?
↔ **TAN, GÜN ÇIKIŞI**

Sumerce "TAM" / "TAN" ↔ "ışiltmak" sözcüğü türkce "TAN, ŞAFAK, GÜN-AĞARMAK" sözcükile bir kökten, birde eş-anlamı dır:

Sumercede varımız dır:

tam [CLEAN] wr. tam; **tan₂** "(to be) **bright**; (to be) pure; to purify; (to be) clean" Akk. ebbu; elēlu; zakû ↔
TAN, IŞIK ; SAF, ARI, SOM ; ARINMAK ; ARI, TEMİZ

bu sözcükle bağlı sumercede "DAN" ↔ "AYDIN", "TEMİZ" sözcüğü de vardır:

dan [PURE] wr. **dan₆**; dan₃; dan₄; dan₂ "(to be) pure, **clear**; to clean" Akk. zakû ↔ **TAN ; ARI ; ARI, TEMİZ**

Birde türkcede bu sumerce sözcük kökünden "TAN" / "DAN" sözcüğü vardır buda olasılıkla bir göçle germenik dillerine DAWN olarak, geçmiştir:

TAN, DAN, : dawn, daybreak.

Türkcede "TANDİR" de vardır ve buda yine sumerce "TAN" sözcüğünün bir alıntısı dır:

TANDİR: 1. oven consisting of a clay-lined pit or a large, earthen jar buried in the ground.

2. tendour, tandour, tendoor (a heating arrangement consisting of a brazier put under a table with a covering over the table and over the legs of those sitting around it).

□ ERTEN: Tan, şafak

- **TAN: (Tang)** 1- Gün açımı, gün doğumu, şafak 2- İlginç, acayip, şaşkınlık yaratan 3- Tatlı, tat veren, huzur veren

DAWN: Origin: daw 'to dawn' (10-19 centuries), from Old English dagian; related to day

Hetta germenik dillerinde DAY = GÜNDÜZ sözcüğü eski ingilscede "DAĞ" denilir ve türkce "DAĞ" ↔ "ışık", "sıcak" la bir kökten dır:

DAY: Origin: **dæg** ↔ **DAĞ (TAĞ) - DAĞLAMAK**

Türkçe “TAN” birde “TANG” denilir ve “DAĞ”, “TAĞ” ↔ “IŞIK”, “SICAK” buradan geliyür ve “TANG” ↔ “IŞIK”, “SICAK”, “OD” dan alınmıştır:

- TAN: (Tang) 1- Gün açımı, gün doğumu, şafak 2- İlginç, acayip, şaşkınlık yaratan 3- Tatlı, tat veren, huzur veren

*** sumercede “çün-çıkma”a birde, “UTU’E” denilir ve oda sumerce “UTU” / “UD” ↔ “GÜN” / “UD” sözcükünden alınmıştır:

sun

ud[sun] wr. ud "day; heat; a fever; summer; sun"
Akk. immu; ummedu; umšu; šamšu; ūmu ↔ gün, gündüz, yaz

sunrise

utu'e[sunrise] wr. utu-e₃ "sunrise" Akk. šīt šamši ↔ gün-çıkması, gün-ağarması

Ancak türkcede “KUTSALLIK” anlamında olan “KUT”dan çoklu sözcükler ve anlamlar yaranmıştır, onlardan örneğin olarak, bir sırasını aşağıda getiyürüm:

KUT: 1- Uğur, talih, baht 2- Tanrısal, mübarek 3- Can, ruh, dirilik, yaşam kaynağı, yaşam gücü 4- kader, yazgı 5- Erk, iktidar 6- Bereket, nasip

- KUTAN: 1- Dua, yakarış, niyaz 2- Bir avcı kuş 3- Saban, pulluk

- KUTAR: Kutsar, kutsayan, kut veren

- KUTAŞ: Kutlu, mübarek

- KUTUN: 1- Mesut, mutlu, nurlu 2- Mukaddes, kutsal

- KUTAY: birlKut/Ay T..1- Ateş parçası, ateş 2- Şamanist gelenekte, ”Ateşteki Kutlu Ruh” 3- İpek, ipekli kumaş 4- Kurlu Kadın Ruh 5-Paha biçilmez, değerli T..İlhanlı hanlarından, Argun Han’ın evdeşi ve Keykatu Han’ın anası.

AGUZİG (Sumer) <gün ağarmak/gün çıkması> ↔ UG (Sumer) <ışık/ok/ağartı> + ZİG (Sumer) <çık-mak>

Sumerce sözcükte varımızdır:

aguziga[DAWN] wr. a₂-gu₂-zig₃-ga "dawn" ↔ ok/ak + çık ↔ gün çıkışı/ağarması, tan

ug[LIGHT] wr. ug; ug₂ "light" Akk. Nūru ↔ ak / ok / ışıl

zig[RISE] wr. zig₃ "to issue; to levy, raise, muster; to swell; to expend; to rise"

Akk. dekû; gapāšu; tebû; šītu ↔ çık-ma / çık

*** türkcede "oq" / "uk" / "ak" ve benzeri sözcükleri, "şua", "ışın" anlamına geliyürler ve onu "ug" olarak, sumerde de görüyürüz.

İnternet ağında "bilgilendirme kaynağı" olarak bilinen, anacak çoktu "uydurma" ↔ "fake" bililer veren "Wikipedia" dan size "KUTAY" ve "GOD" kökile bağı, bir seri "uydurma", "yanlış-yapalak" bilgileri aşğıda örneğın olarak getiriyürüm:

***burada biz görüyürüz, dilçiler, sözde, Proto-Germanic ve Proto-İndo-European hayali ve sanal dillerine daynarak "GOD" sözüne, kökleri vermişler. Anack bu iki "temiz söz köki", kendileri sümer dilinde de benzerisi olduğına bakarak, onlarda İndo-European kökenli çıkmıyür.

Onun yerine hatta olarda "eklemeli dilli" çıkıyur...

Fakepedia (Wikipedia):

<The Proto-Germanic meaning of *guđán and its etymology is uncertain. It is generally agreed that it derives from a Proto-Indo-European neuter passive perfect participle *ǵʰu-tó-m. This form within (late) Proto-Indo-European itself was possibly ambiguous, and thought to derive from a root *ǵʰeǵ- "to pour, libate" (the idea survives in the Dutch word, 'Giet', meaning, to pour) >

Üste GOD sözüne Proto-Germanic'de *guđán denılır... sonra kuşkuile Proto-İndo-European dilinde *ǵʰu-tó-m, ile bir dutub ve yine çok kuşku'ile *ǵʰeǵ- ↔ dökmek (içgi dökmek) ve onuda Holland dilinde "Giet"le bir kökten görüb.

Ancak sumerdece "GADAM" sözcüğü varımızdır. Bu sözcük bir ekincilik sözcüğü olarak ve "sulama kanalı", "su şelalesi" anlamına gelerek, ekincilik göçleriyle Avrupa ve Asyaya yayılmıştır.

Bunca "Su Dökmek", "SU Vermek" anlamında sözde Proto-İndo-European sözcüğü olan *ǵʰu-tó-m, haman sumerce "GADAM" sözcüğü dir ve oda "SULAMAK", "SUVERMEK" kanalları ve arkları demek dir...

***Ve yine onu kök olarak, GOD ve KUTAY'a bağlamak olmaz... bu tanrının kökü yine "OT", "GÜN" olarak görmek daha uygun oluyor.

Sumercede varımızdır:

pouring

gadam [SLUICE] wr. ga-dam "sluice, waterfall" Akk. *Natbaktu*

*Yene aşağıda görüğünüz gibi, "Fakepadia" dilçiliği, yine "GOD" sözcüküne bir ayrı olası kökte uydurma olarak yazmıştır. Oda Sanskritce "huta" ve ona kök olarak "*ǵʰay- (*ǵʰeuh₂-)" ↔ "çağırma, istemek" sözcüğünü görmüştür.*

Ancak sumercede "GU" sözcüğü "ses" anlamına geliyür ve değişik yollarla Sanskrit" dilinede girmiş olabilir, bunlardan biride "Sanskrit" dilinin kendisinin "Esgi-Tamil" dilile çok katışık olduğu dır (Hindu dinide Esgi-Tamil dinlerle çok katışıkdır)... 1800'lerin romantic bakışile "Sanskrit"l bir "SAF ve TEMİZ ARYA DİLİ" bilmekte "Fekepedia-Wikipedia" nib u yanlışlığa aparıb çıkarmıştır... bu 1800 romantik dilçiliğinden sanal temiz dil sanılan "Proto-İndo-European" ve ayrı "Proto-" ile başlanan sanal dillerdir... nasıl ki bizlerde temiz ve tekce GEN yoktur ve onun yerine GEN-GÖLÇESİ (gen-pool) adlanan, genler katışıkı vardır; ona benzer bir dilin sözcükleride bu genlerden gelen değişik kaynaklardan olabilir...

Aşağıda "Fakepedia"nın yine GOD sözcüküne yazdığı ayrı öneri vardır ve onuda üste ele aldık:

*(Sanskrit huta, see [hotr](#)), or from a root *ǵʰay- (*ǵʰeuh₂-) "to call, to invoke" (Sanskrit hūta). Sanskrit hutá = "having been sacrificed", from the verb root hu = "sacrifice", but a slight shift in translation gives the meaning "one to whom sacrifices are made."*

Depending on which possibility is preferred, the [pre-Christian](#) meaning of the Germanic term may either have been (in the "pouring" case) "[libation](#)" or "that which is libated upon, [idol](#)" — or, as [Watkins](#)^[4] opines in the light of [Greek](#) [χυνή](#) [χυνή](#) "poured earth" meaning "[tumulus](#)", "the Germanic form may have referred in the first instance to the spirit immanent in a burial mound" — or (in the "invoke" case) "invocation, prayer" (compare the meanings of Sanskrit [brahman](#)) or "that which is invoked".

Ve yine sumercede varımızdır:

gu [VOICE] wr. gu₃ "voice, cry, noise" Akk. *rigmu*

****Ve yine onu kök olarak, GOD ve KUTAY'a bağlamak olmaz... bu tanrının kökü yine "OT", "GÜN" olarak görmek daha uygun oluyor.*

KUT (Turk) ↔ KUTAY (Turk) ↔ GOD (English) ↔ ODİN / GODAN / GUDANAZ/ WODANAZ (Germanic)

Aşağıda biz germanların ve skandinav'ların tanrısı olan ODİN/ GODAN/ WODANAZ tanrısını yine türkce KUTAY ve KUT'la bağını görebiliriz ve oda GÜN/OD bağlı tanrıdır...

Aşağıda yine bu konuda "Wikipedia" dan bir alıntı yapıyoruz:

....

Wōdanaz^[edit]

<Some variant forms of the name [Odin](#) such as the [Lombardic](#) *Godan* may point in the direction that the Lombardic form actually comes from [Proto-Germanic](#) **guđánaz*. [Wōdanaz](#) or *Wōđinaz* is the reconstructed Proto-Germanic name of a god of [Germanic paganism](#), known as *Odin* in [Norse mythology](#), *Wōden* in [Old English](#), *Wodan* or *Wotan* in [Old High German](#) and *Godan* in the Lombardic language. *Godan* was shortened to *God* over time and was adopted/retained by the Germanic peoples of the British isles as the name of their deity, in lieu of the Latin word [Deus](#) used by the Latin speaking Christian church, after conversion to Christianity.>

....

[https://en.wikipedia.org/wiki/God_\(word\)](https://en.wikipedia.org/wiki/God_(word))

< "The [Proto-Germanic](#) meaning of **guđán* and its etymology is uncertain."

"Some variant forms of the name [Odin](#) such as the [Lombardic](#) *Godan* may point in the direction that the Lombardic form actually comes from [Proto-Germanic](#) **guđánaz*. [Wōdanaz](#) or *Wōđinaz* is the reconstructed Proto-Germanic name of a god of [Germanic paganism](#), known as *Odin* in [Norse mythology](#), *Wōden* in [Old English](#), *Wodan* or *Wotan* in [Old High German](#) and *Godan* in the Lombardic language. *Godan* was shortened to *God* over time and was adopted/retained by the Germanic peoples of the British isles as the name of their deity, in lieu of the Latin word [Deus](#) used by the Latin speaking Christian church, after conversion to Christianity."

"the words *guda* and *gub* were used for God in the Gothic Bible.">

**KUD (Sumerian) ↔ KUT , KUD , KUT-lu, KUT-lama
(Türk) ↔ GOOD (English) ↔ İYİ**

Sumercede "KUT" sözcüğü "İYİ"/"YAXŞI"/"YAKIŞIKLI", "tatlı olmak" anlamına gelir. "KUT" burada, "kutsallık" anlamından bir değişik "anlam" kazanıyor. Sumerce "KUT" ve ingilsce "GOOD" her ikisinde bir kökten olmalı dırler. Olur sumerce "KUT", olur ingilsce "GOOD", türkce "KUT, KUTLAMAK" ↔ "MUT" sözcüğüle bir köktendirler...

Sumerce "KUT", Akkadceye "MUTQU" olarak girmiştir ve buda türkce "MUT"/"MUTLULUK"la bir kökten olmalı dır.

KUT (Sumer)<iyi><tatlı> ↔ Mutqu (akkad) <iyi > <tatlı> ↔ KUT, KUT-lama, MUT, MUT-lu (Türk), MET (Türk) <yari-tatlı>

Sumerce sözlükte “KUT” ve Akkadce “MATQU” sözleri üsteki anlamda vardır:

kud [SWEET] wr. ku₇ "(to be) good; (to be) (honey-)sweet" Akk. dašpu; matqu; ṭābu

DİDA (Sumer) < tatlı> <bir tür bira> ↔ TAT (Türk)

Sumercede “DİDA” sözcüğü, türkce, “TAT” anlamına geliyür ve bir kökten dirler. Buradan biz sümer sözcükünde varımız dır:

dida [WORT] wr. dida; dida_x([U₂.SA]) "sweet wort, an ingredient for beer making; beer for transport" Akk. *Billatu*

***** *üste görüdüğümüz gibi, sumer-türk ilişkisinde “tatlar” ve “duğular” bir sözcükle denilir.*

Buna benzeri türkcede: <“tatlı çocuk”, “tatli meyve”, “tatlı yemek”>, <tuzlu yemek, tuzlu kız çocuğu>, <acı haber, acı yemek, acı çekmek> ve

Aynı sözcükler ve ayrıları sümercede de ikili anlamda kullanılıyur.

UDUN (sumer) <kil den ocak> ↔ UD (Sumer) <gün, od>
↔ ODUN (Türk) ↔ OT (Türk)

Germanik dillerde, onlardan biri olan ingiliscede, UDİN ve GOD tanrısının, türkce OT, XOT, KUT, KUTAY’ile ilişkisinde yalnız değil dir...yene türkce “OT”, “OD” sözcükünden alınan sumercede “UDUN” sözcüküde vardır ve “OCAK”, “OTCAK” anlamına gelir ve oda KİL’den yapılmış ocak dır... bu sözcük “UTUNU” olarak Akkad’ceye giryür... türkce ODUN sözcüküde on kimi OD söz-kökninden yaranmıştır.

Sumerce sözcükte varımız dır:

udun

udun [KILN] wr. udun "kiln" Akk. *Utūnu*

SOUL (En) ↔ SÜR (Türk)

Türk şamanizminden çoklu sözcük germanik dillerine geçmiştir... bunlardan biride “ÇORA”, “SÜR” ↔ “tin”, “ruh” sözcüğüdür... ingiliscede “SOUL” olarak gözükmüştür...buda esgi ingiliscede “SAWOL” olarak denilirdi...

Esgü türkce sözcükünde varımızdır:

1. ÇORA: (çura, çur) 1- Yerin kutsal ruhu 2- Cin, peri 3- Ruh
2. ÇORAMAN: Cinli, perili

Esgü ingiliscede varımızdır:

Soul : Old English(sawol) : SB's spirit

Yenede Lord Clauson'nın esgi türkce sözcükünde varımızdır:

Sür : Tyn, Sür, and Kut

Bezretinov türk şamanizminin ve onun sözcüklerinin Avrupa'da yaygınlaşmasını Kurgan'ların Avrupa'da yayılmasıyla bağlantılı buluyor:

http://s155239215.onlinehome.us/turkic/52Bezertinov/TengriBezertinovBurialsEn.htm#Chapter_5

OD (Sumer) <OT> ↔ UTU (Sumer) <KUTAY, OD'ki KUTLU TİN> ↔ OD (Türk) ↔ XOT/KUT (Türk) ↔ GOD(En) ↔ KUTAY (Türk) ↔ Q-D-Ş (Aramayk) <kutsamak, kutsal> ↔ QİDİŞ / QEDESH / QEDESHU / QETESH (Ugarit) <kutsamak, kutsal> ↔ KUDS قدس / MUKEDDES مقدس (Arab) < kut / kutsal>

Burada sumerce “KUT” ve “KUTAY” sözcükünün, olasılıkla, Kurganlı Gömülme Törenli Çoban'ların göçle Orta-Doğu'ya yayılmasını gösteriyor ve bu göçler ve katışmalarla Sami dillerine geçişini de görüyoruz.

Aramice de varımızdır:

Q-D-Ş (SACRED HOLY) ↔ to consecrate, to purify ↔ sanctuary, sacred object, sacred personnel

Ve Ugarit dilinde de varımızdır:

Ugaritic ↔ qidiş (qdş), Qedesh, Qudshu, Qetesh

bu Kurgan gömüllü toplumunun göçlerinin etkisi dir.

Kutay Ve Kutay'dan alınan TANRIRILIK sözcükleri egi tğrkcesinde:

1. CERKUDAY: birYer/Kutay Eski dönem yerin kutsal ruhu
2. KUTAY: birKut/Ay T..1- Ateş parçası, ateş 2- Şamanist gelenekte,"Ateşteki Kutlu Ruh" 3- İpek, ipekli kumaş 4- Kurlu Kadın Ruh 5-Paha biçilmez, değerli T..İlhanlı hanlarından, Argun Han'ın evdeşi ve Keykatu Han'ın anası.

KUDA: Sihir, büyü

* * * * *